

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds universitet

C-uppsats
Nationalekonomiska institutionen
Hösten 2004

Frukt och grönt

En uppsats om handelseffekterna av ett EU-inträde

Narmin Abugalala
Josefin Öjner

Handledare:
Yves Bourdet
Joakim Gullstrand

Sammanfattning

Sveriges inträde i EU 1994 medförde en del förändringar i handelspolitiken. Syftet med den här uppsatsen är att reda ut hur de här förändringarna har påverkat handeln av frukt och grönsaker. Enligt teorin om tullunion förväntar vi oss en intern handelsalstring samt en handelsomfördelning gentemot tredje land. Detta bekräftas i analysen men vi får även fram en del överraskande resultat. Vi tror oss kunna härleda de oväntade resultaten till ändrade preferenser, storleken på handelsomfördelningen blir mindre p.g.a. den ökade efterfrågan av exotiska frukter och grönsaker inom EU. Vi kan även se kopplingar till östutvidgningen som sedan 2004 inte längre tillhör tredje land vilket vi för en diskussion om i sista delen.

Innehållsförteckning

Tabell- och diagramförteckning.....s. 5

Förkortningar.....s. 7

1. Inledning.....s. 8

- 1.1 Syfte s. 9
- 1.2 Metod och data s. 9
- 1.3 Disposition s. 10

2. Bakgrund.....s. 11

- 2.1 Handelsavtalens utveckling s. 11
- 2.2 Hur ser det ut idag? s. 12
  - Speciella avtal s. 13
  - Nya regler s. 14

3. Teori.....s. 16

- 3.1 Teoretiska begrepp s. 16
- 3.2 Partiell analys s. 16
  - Handelsalstring och handelsomfördelning s. 16

4. Analys.....s. 22

- 4.1 Trumans metod s. 22
  - Grönsaker s. 23
  - Disaggregerad nivå s. 25
  - Frukt s. 28
  - Disaggregerad nivå s. 30
- 4.2 Sammanfattning av resultaten s. 32

4.3 Motsvarar resultaten våra förväntningar? s. 33

5. Diskussion.....s. 34

5.1 Utvärdering av resultaten s. 34

    Produktion s. 34

    Import och export s. 34

5.2 Faktorer som påverkar handeln s. 36

    Nya trender s. 36

5.3 Påföljder av handelseffekterna s. 39

    Konkurrenssituationen s. 39

    Tredje land s. 40

5.4 Östutvidgningen s. 41

5.5 Slutsats s. 42

Referenser.....s. 43

Bilagor.....s. 45

Tabell- och diagramförteckning

Tabeller

Tabell 1. Totalt grönsaker: förändring av marknadsandelar	s. 23
Tabell 2. Gurka: förändring av marknadsandelar	s. 25
Tabell 3. Tomat: förändring av marknadsandelar	s. 26
Tabell 4. Morot: förändring av marknadsandelar	s. 27
Tabell 5. Lök: förändring av marknadsandelar	s. 28
Tabell 6. Totalt frukt: förändring av marknadsandelar	s. 28
Tabell 7. Äpple: förändring av marknadsandelar	s. 30
Tabell 8. Päron: förändring av marknadsandelar	s. 31
Tabell 9. Plommon: förändring av marknadsandelar	s. 31
Tabell 10. Grönsaker, kilogram	s. 45
Tabell 11. Gurka, kilogram	s. 47
Tabell 12. Tomat, kilogram	s. 49
Tabell 13. Morot, kilogram	s. 51
Tabell 14. Lök, kilogram	s. 53
Tabell 15. Frukt, kilogram	s. 55
Tabell 16. Äpple, kilogram	s. 57
Tabell 17. Päron, kilogram	s. 59
Tabell 18. Plommon, kilogram	s. 61

Diagram

Diagram 1. Effekterna av handelsalstring och handelsomfördelning	s. 19
Diagram 2. Total konsumtion av grönsaker i marknadsandelar	s. 23
Diagram 3. Total konsumtion av frukt i marknadsandelar	s. 29
Diagram 4. Total konsumtion av grönsaker i marknadsandelar	s. 46

Diagram 5. Import av grönsaker i marknadsandelar	s. 46
Diagram 6. Total konsumtion av gurka i marknadsandelar	s. 48
Diagram 7. Import av gurka i marknadsandelar	s. 48
Diagram 8. Total konsumtion av tomat i marknadsandelar	s. 50
Diagram 9. Import av tomat i marknadsandelar	s. 50
Diagram 10. Total konsumtion av morot i marknadsandelar	s. 52
Diagram 11. Import av morot i marknadsandelar	s. 52
Diagram 12. Total konsumtion av lök i marknadsandelar	s. 54
Diagram 13. Import av lök i marknadsandelar	s. 54
Diagram 14. Total konsumtion av frukt i marknadsandelar	s. 56
Diagram 15. Import av frukt i marknadsandelar	s. 56
Diagram 16. Total konsumtion av äpple i marknadsandelar	s. 58
Diagram 17. Import av äpple i marknadsandelar	s. 58
Diagram 18. Total konsumtion av päron i marknadsandelar	s. 60
Diagram 19. Import av päron i marknadsandelar	s. 60
Diagram 20. Total konsumtion av plommon i marknadsandelar	s. 62
Diagram 21. Import av plommon i marknadsandelar	s. 62

Förkortningar

AVS Asien Västindien Stillahavsområdet

CET Common external tariff

CMO Common Market Organization

EES Europeiska ekonomiska samarbetet

EFTA European Free Trade Association

EU Europeiska unionen

FN Förenta nationerna

GATT General Agreement on Tariffs and Trade

GSP Generalized System of Preferences

HA Handelsalstring

HO Handelsomfördelning

HS Harmonized system

MTE Maximum Tariff Equivalent

MTN Multilateral Trade Negotiations

NAFTA North American Free Trade Agreement

NMS New Member States

NTB Non trade barriers

SCB Statistiska Central Byrån

SITC Standard International Trade Classification

SIV Standard import value

SOU Statens offentliga utredningar

WTO World Trade Organization

1. Inledning

Handelstrender inom världsekonomin pekar på en internationalisering inom de flesta områden. Detta gäller även det ämne som vi valt att undersöka. När Sverige tillsammans med Österrike och Finland 1994 blev medlem i Europeiska Unionen förändrades handelsläget. Den svenska marknaden hade tidigare varit skyddad från import och exporten hade subventionerats till stor del. I och med EU-inträdet blev situationen liknande utifrån ett svenskt perspektiv, men med en betydligt större inre marknad.

Vi har valt att studera effekterna av Sveriges medlemskap i EU på frukt-och grönsakshandeln.

Eftersom frukt och grönsaker inte kan lagras och måste konsumeras inom kort tid blir omsättningen stor. Detta i sin tur leder till en stor omsättning av handeln eftersom Sverige med egen produktion inte har kapacitet att möta den inhemska efterfrågan. Den stora omsättningen gör det lättare att detektera eventuella brytningar av en trend. Ytterligare en anledning varför vi valt frukt- och grönsakssektorn är att efterfrågan aldrig stagnerar då produkterna skiljer sig från andra livsmedelssektorer. Med detta refererar vi till den icke-exkluderbarhet som frukt och grönsaker besitter, alltså att deras näringsmässiga innehåll inte kan substitueras med andra livsmedel.

Marknadsregleringarna inom EU har tre grundprinciper; den gemensamma marknaden ska ha gemensamma administrativa priser, gemensam finansiering och till slut gemenskapspreferens. Med gemenskapspreferens menas att varor inom unionen har företräde framför varor från tredje land.¹ Vid ett svenskt inträde anammade vi den sistnämnda grundprincipen på bekostnad av tredje land. Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur det sker, och i så fall till vilken grad.

---

¹ Jordbruksverket, 2004

1.1 Syfte

Vi avser att undersöka hur regional integration påverkar handel mellan länder inom sammanslutningen och länderna utanför. För detta ändamål har vi valt att titta på en specifik sektor, frukt och grönsaker. De handelseffekter vi kommer att behandla är handelsalstring och handelsomfördelning (Vinerian effects).

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka handelseffekter Sveriges inträde i EU 1994 har medfört på handeln av frukt och grönsaker? Har inträdet påverkat handeln med tredje land, och i så fall hur?

1.2 Metod och data

För att undersöka om vi har att göra med handelsalstring eller handelsomfördelning har vi samlat statistik från 1990 till 2003 och gjort en komparativ studie över tiden. För att analysera statistiken använder vi oss av Trumans metod. De kvantitativa data omräknas till marknadsandelar som sedan jämförs med andra tidsintervall i kronologisk ordning. Förändringarna som uppstår mellan två tidsintervall evalueras med hjälp av en tabell där sex utfall är möjliga. Utfallen anger vilken grad av handelsalstring eller handelsomfördelning som sker under den tidsepok vi valt att undersöka.

Vi har använt oss utav databaser på Internet, till största delen COMTRADE som man finner på FN: s hemsida och statistik från Statistiska Centralbyrån och Jordbruksverket. COMTRADE har varit mest komplett men fortfarande saknas uppgifter för vissa år. För att samla statistik har vi använt oss utav klassificeringssystemet SITC Rev.3 för att den sträcker sig över flest år. För vissa varor på disaggregerad nivå har vi använt HS (Harmonized System) 1992 då den är mer detaljerad, men har nackdelen att den saknar siffror för lika många år. Vilket system vi använt oss av uppges vid varje grupp. Anledningen till varför vi valt de frukter och grönsaker vi gjort på disaggregerad nivå har

varit beroende av att finna produktionssiffror. Eftersom vi inte kan använda Trumans utan produktion har vi anpassat oss till vad som produceras i Sverige och som det finns statistik på.

I bakgrunden har vi hänvisat mycket till Statens offentliga utredningar och även här till Internet. Teorin baseras på studier av facklitteratur i anslutning till uppsatsämnet.

1.3 Disposition

Efter inledningen är uppsatsen indelad i tre delar; bakgrund, teori och analys. I bakgrunden går vi ytligt igenom handelsavtalens utveckling på området. Denna del täcker tiden innan Sverige gick med i EU tills idag. I första epoken studerar vi handelssituationen utifrån ett svensk perspektiv och i den andra epoken, efter 1994, hamnar avtalen på en EU-nivå då Sverige är en fullbordad medlem av gemenskapen. Teoridelen innehåller analyser av tullunion, handelsalstring och handelsomfördelning med hjälp av en partiell analys.

I empirin har vi tittat på frukt och grönsaker på ett aggregerat plan för att sen titta på tre respektive fyra frukter och grönsaker. Analysen av siffrorna gör vi med hjälp av Trumans metod som redogör för om vi har att göra med handelsalstring eller handelsomfördelning, vilket utgör kärnan i uppsatsen. Efter varje Trumans förs diskussioner kring resultaten samt en sammanfattning av vad vi kommit fram till. I den sista delen av uppsatsen tar vi upp relevanta aspekter för en tullunion, både i form av vad som kan påverka utfallet, och hur utfallet påverkar samhället.

2. Bakgrund

2.1 Handelsavtalens utveckling

Sverige har sedan en lång tid tillbaka förhandlat handelspolitiskt med grannländerna. Förhandlingarna har till stor del gått ut på att harmonisera politiken.

Före inträdet i EU 1994 ingick Sverige ihop med Danmark, Norge, Österrike, Storbritannien, Portugal och Schweiz ett frihandelsavtal, EFTA (The European Free Trade Association).² Bildandet av frihandelsområdet var på initiativ av de länder som inte ville gå med i EU vid den tiden och istället garderade sig med ett eget handelsavtal. Skillnaden med EFTA mot tidigare sammanslutningar är att nu kommer länder från sydligare Europa in i bilden, och därmed också frukt- och grönsaksodlande länder. Avtalet sågs som en motreaktion mot EU, som syftade på djupare integration. Efter hand utvecklades ett frihandelsområde som omfattade både EU och EFTA och som gick under benämningen EES, Europeiska Ekonomiska Samarbetet.³ Sverige ingick i detta samarbete fram tills 1994 då vi tog steget ur för att bli fullvärdiga medlemmar i EU. Detta avtal gällde ett antal livsmedelsprodukter men frukt och grönsaker var dock aldrig berörda under den fria handeln, utan skyddades nationellt.

När det gäller svenska jordbruksvaror har de alltid varit skyddade från utländsk konkurrens genom tullar och införelseavgifter.⁴ Jordbruksprisregleringen har gjort att det är olönsamt att köpa jordbruksvaror utanför Sverige. 1990 genomfördes en livsmedelspolitisk reform som skulle ta bort exportstödet helt, vilket gjorde det svårt för svenska producenter att exportera p.g.a. de höga handelshindren. Reformen hade enligt proposition 1989/90:146 som mål att sätta konsumenten främst, med visioner om bättre kvalitet till lägre priser. Samtidigt som reformen tog kraft så ansökte Sverige om medlemskap i EU. Man beslutade att fortsätta med reformen men att anpassa den efter

---

² Kommerskollegium, 2004

³ Urwin, D, 1995, s. 89

⁴ SOU 1997:25 s.

EU: s regler.⁵ Gränsskyddet har alltså begränsat internationell konkurrens, vilket menas att man med offentliga medel hindrar den svenska konsumenten att dra nytta av lägre priser och större utbud som så skulle vara fallet utan prisbildning. ⁶ Gränsskyddet har ihop med en stark kartellisering av livsmedelsmarknaden avskräckt utländska företag att ta sig in på den svenska marknaden.⁷

Vid Sveriges inträde i EU 1994 var fyra femtedelar av handelsvarorna skyddade från konkurrens, alltså hade bara en femtedel av Sveriges produktion varit utsatt för tidigare konkurrens. När marknaden då blir internationell eftersom handelsrestriktionerna upphör ser konkurrenssituationen tuffare ut. Svenska varor kunde nu exporteras utanför Sveriges gränser, och utländska varor kom innanför. Svenska producenter får nu också möjligheten att köpa insatsvaror utifrån, vilket många gånger kan innebära lägre produktionskostnader. EU-medlemskapet medförde alltså att jordbruksmarknaden fick samma förutsättningar som de tidigare konkurrensutsatta industrierna inom regionen. Den europeiska unionen skyddar sitt jordbruk väl med subventioner som tar upp halva budgeten för hela gemenskapen. Skillnaden mellan Sveriges gamla jordbrukspolitik och EU: s nuvarande är att den sistnämndas skyddade prisnivå är högre än vad den svenska var.⁸

2.2 Hur ser det ut idag?

1994 ser importbilden för Sverige ut på följande sätt: en fjärdedel av all import över svenska gränsen är frukt och grönsaker, varav hälften av denna import är från EU-länder.⁹ Notera att EU vid den här tiden enbart består av tolv medlemsländer. Idag är de tretton fler.

---

⁵ SOU 1997:62,1997, s.33

⁶ Proposition 1989/90:146, s.29

⁷ SOU 1996:62,1997, s.187

⁸ Jordbruksverket, 2004

⁹ SOU 1997:62,1997, s.57

Speciella avtal

Frihandelsområde och tullunion tillhör de vanligaste integrationsformerna i allmänhet och även gällande EU. Idag finns pågående avtal med de flesta länder inom Centraleuropa, Medelhavsområdet, Mexico, Sydafrika och Chile. Förhandlingar pågår även med över 70 länder i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS) samt med Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay (Mercosur).¹⁰ På senare tid kan vi se att avtalen mer och mer förhandlas mellan två regionala sammanslutningar snarare än mellan enskilda länder. De största aktörerna på handelsmarknaden för frukt och grönsaker är EU, NAFTA, Kina och Japan. Den dominerande exportören och importören är EU.¹¹ Förutom avtal med specifika regioner, såsom AVS, ges även tullförmåner till världens 49 fattigaste länder, oftast i form av tullfrihet kallad GSP (Generalized System of Preferences). Tullnedsättningen i procent är beroende av känsligheten hos EU: s producenter.¹²

Förutom geografiska avtal mellan EU och andra regioner finns även avtal för specifika varor som är oberoende av geografisk plats. T.ex. för de tre viktigaste varorna på EU: s handelsmarknad; tomater, apelsiner och äpplen för vilka det finns fördelaktiga avtal med de största importörerna. Bland dem finner vi Marocko, Brasilien och Sydafrika.¹³ Avtalen varierar oftast beroende på säsongen.

Nya regler

Före Uruguayrundan 1993 skyddades EU: s frukt och grönsaksodlare från import genom ett tullsystem. Det fungerade på så sätt att import från tredje land jämfördes med ett referenspris. Om importpriset understeg detta betalade exportlandet en avgift för att täcka mellanskillnaden. Ofta ökade denna avgift tills dess att importen helt slutade komma från

---

¹⁰ Kommerskollegium, 2004

¹¹ Wu Huang, S, 2004, s. 2

¹² Kommerskollegium, 2004

¹³ Cioffi, A, dell'Aquila, C, 2004, s.175

det landet. Efter Uruguayrundan är frukt och grönsaker de enda varor som skyddas av ett inträdesprissystem. Detta ersatte alla gamla icke-tariffära hinder som t.ex. referenspriserna. Det nya systemet liknar det gamla på många sätt. Om en importvara överstiger inträdespriset betalas endast en tull. Om priset skulle understiga inträdespriset med mindre än 8 % av priset betalas mellanskillnaden. Skulle denna skillnad vara över 8 % däremot är den extra avgiften en maximal motsvarande tull (MTE). Balansen mellan dessa beror på hur EU-produktionen ser ut säsongvis. Dock är antalet MTEs så högt att det kan jämföras med en prohibitiv tull (d.v.s. att vi inte har någon import från tredje land).¹⁴

Varje dag publiceras standard import värde (SIV) för varje produkt och land. Detta är nödvändigt för att de nya reglerna ska fungera på det sätt att de endast betalas efter att de sålts. SIVs räknas ut som en viktad summa av genomsnittliga priser ihopsamlat från importmarknader inom EU.¹⁵ När man jämför inträdespriser med SIVs från olika perioder, kan man se att skillnaden ökar mellan dem, vilket betyder att det uppstår en situation med dåliga konkurrensvillkor.

All frukt och grönt går under den gemensamma marknadsorganisationen (CMO) med undantag för oliver, potatis, vindruvor för vin, bananer och grapefrukt. Dessa varor går under speciella bestämmelser, t.ex. bananer eftersom EU har nära förbindelser med gamla kolonier samt oliver för de speciella odlingsomständigheterna och det stora överskottet.¹⁶ CMO är en organisation som med hjälp av politiska instrument och handelsavtal håller den europeiska marknaden stabil, d.v.s. finna en balans mellan importen till EU och exporten ut.

Sedan 1994 har de svenska frukterna och grönsakerna fått anpassas till EU: s regler vad gäller kvalitet och märkning. Sverige hade redan före 1994 regler som liknade de internationella till stor del, men de kontrollerades enbart av näringen själv. De som är antagna nu är också godkända av FN för att inte skapa problem med handeln utanför EU.

---

¹⁴ A.Cioffi, C.dell'Aquila, 2004, s.170

¹⁵ *Ibid.* s.171

¹⁶ Kelch, R, David, 2004, s. 31

Den största skillnaden mot tidigare är att reglerna inte längre kontrolleras utav enbart odlarna. Numera skall alla led kontrolleras, alltså genomgår även grossister och butiker regelbundna kontroller.

Förutom minimikrav såsom att produkten skall vara fri från skadedjur, klassificeras produkterna enligt Klass I, Klass II och Klass Extra. Klass II tillåts ha vissa fel så länge inte de viktigaste kvalitetskraven uppfylls. Klass Extra ska vara nästintill perfekt.¹⁷

---

¹⁷ Jordbruksverket, 2001, s.5-6

3. Teori

3.1 Teoretiska begrepp

Regional integration. Regional integration är när två eller flera länder ingår någon form av handelsavtal. Regler för hur handelsavtalen får utformas bestäms inom WTO.

De typer av handelsavtal som vi kommer att beröra i uppsatsen är:

– *Inre marknad:* En inre marknad karakteriseras av fri rörlighet för alla varor, tjänster, kapital och personer. Medlemsländernas invånare ska kunna studera, arbeta och köpa varor och tjänster utan några hinder. Samma principer gäller för företagen, dvs. de ska kunna producera och sälja sina produkter samt investera fritt över gränserna. Den inre marknad som vi hänvisar till i uppsatsen består av EU: s 25 medlemsländer samt Norge, Island, Liechtenstein och Schweiz enligt EES-avtalet.¹⁸

– *Tullunion:* De länder som ingår en tullunion avskaffar inbördes tullar och har en gemensam handelspolitik utåt. En gemensam extern tull CET (Common External Tariff) fastställs gentemot tredje land. Länderna ger alltså upp sin individuella handelspolitik. Fördelarna med en tullunion gäller inte bara för medlemsländerna. Om det nya medlemslandet haft höga tullar mot tredje land tidigare, dvs. högre än tullunionens CET, kan tredje land tjäna på en integration under förutsättningen att handeln fortsätter efter integrationen.

3.2 Partiell analys

Handelsalstring och handelsomfördelning

Under flera decennier har ekonomisk forskning sökt fastställa handelseffekter av en ekonomisk integration. 1950 presenterade Viner sina begrepp handelsalstring och

---

¹⁸ Kommerskollegium, 2004

handelomfördelning som kom att dominera fram tills idag.¹⁹ The Vinerian effects, som det även kallas, har varit utgångspunkt för många fortsatta studier i handelsteori.

När en ekonomisk integration bildas är den viktigaste effekten en expansion av marknaden och en större garanterad tillgång till annars slutna ekonomiska marknader. De effekter som kan observeras vid en sammanslutning beror på medlemsländernas produktion och till vilken grad de har en komparativ fördel.

Handelsalstring är när en ökad handel uppstår p.g.a. att handelshinder minskar eller elimineras. I en tullunion innebär det att det nya medlemslandets tullar efter inträdet är lägre än innan. Detta ger upphov till en ökad handel med både medlemsländer och tredje land. Då en sammanslutning innebär en större marknad för både konsumenter och producenter, ökar konkurrensen vilket i sin tur sänker prisnivån. Lägre priser ger upphov till ökad konsumtion, och efterfrågan går upp. För att möta den nya efterfrågan räcker oftast inte den inhemska produktionen och import från ett annat medlemsland blir nödvändig. Detta land i sin tur kan med den ökade exporten inte möta sin inhemska efterfrågan och fyller därmed gapet med import från tredje land. Handelsalstring är den positiva handelseffekten av en tullunion eftersom handeln ökar. En tullunion uppmuntrar till handelsalstring eftersom man byter ut unionens import mot billigare.²⁰

Handelsomfördelning är motsatsen till handelsalstring. Här ersätts billigare import mot unionens import. Ett land som tidigare handlat med tredje land slutar med det i samband med inträdet i en tullunion. Den upphörda handeln beror på att avregleringen av interna tullar möjliggör en billigare handel innanför unionens gränser. CET är den genomsnittliga tull som sätts för en tullunion och som baserats på medlemsländernas tidigare tullar. På grund av tullunionens gemensamma tull mot länder utanför tas möjligheten att handla fritt bort från världens effektivaste producent, vilket innebär en minskad handel av varan. Minskningen resulterar i en global välfärdsförlust eftersom handeln istället sker med en mindre effektiv producent. Ju högre tullsats innan integrationen och ju lägre efteråt desto

---

¹⁹ Jacquemin, A & Sapir, A, 1989, s. 46

²⁰ *Ibid.* s.34

mindre blir risken för handelsomfördelning. Effekten är alltså negativ i den bemärkelse att både tredje land och nya medlemslandet förlorar viktiga handelspartners.²¹

Hur stor handelseffekten blir beror på en rad faktorer. För det första måste man se till storleken på unionen, desto fler länder som är med, desto större blir handelsalstringen. Om handeln mellan länderna i unionen är stor, och mindre med tredje land innan integrationen desto större blir möjligheten till handelsalstring. Följaktligen blir risken för handelsomfördelning mindre.

Om inget land i en tullunion har någon form av produktion finns det heller inget utrymme för handelsomfördelning. Ett nytt land som går med i en tullunion och som handlat med tredje land måste fortsätta att göra så då det inte finns någon produktion att istället tillgå inom unionen. Om det istället finns ett land som producerar inom unionen, den effektivaste producenten, kommer detta land ändå att förse andra medlemsländer oavsett nivå på CET. Inte heller här finns det någon risk för handelsomfördelning.

Om vi antar att det land som producerar inom unionen inte är den effektivaste producenten så beror handel med detta land främst på nivån av CET.²²

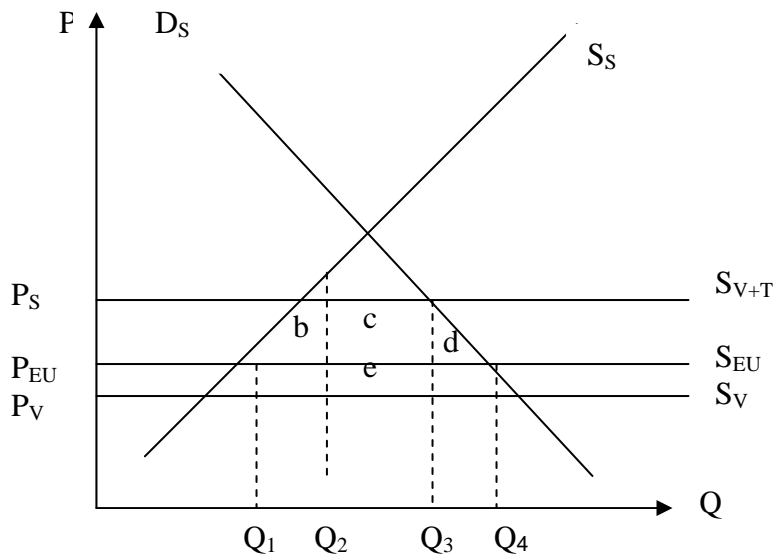
I diagrammet nedan illustrerar vi handelsalstring samt handelsomfördelning som uppstår vid en ekonomisk integration.

---

²¹ Jacquemin, A & Sapir, A, 1989, s. 36

²² Jovanovic, M, 1997, s. 220

Diagram 1. Effekterna av handelsalstring och handelsomfördelning.

I modellen ovan antar vi följande,

- perfekt konkurrens på varu- och faktormarknaderna
- produktionsfaktorer rörliga inom landet men orörliga mellan länderna
- inga transportkostnader
- alla resurser utnyttjade
- inga effekter på bytesförhållandena
- tullar enda handelshindret
- handel med en produkt
- tre länder, A och B och C (resten av världen)

I diagrammet ovan antar vi att Sverige (S) handlar med två partner: EU och världen (V).

Den inhemska efterfrågan och inhemska utbudet ges av linjerna D_S och S_S .

Utbudskurvorna är platta eftersom vi har perfekt elasticitet. Vi antar vidare att alla handelspartners producerar frukt och grönsaker. Som vi kan utläsa av diagrammet producerar världen frukt och grönsaker till lägre kostnader och kan därmed sälja till lägre priser än EU som har högre produktionskostnader, och därmed högre prisnivå.

Avståndet mellan S_V och S_{V+T} visar den icke-diskriminerande tull som Sverige infört på import från världen. Eftersom att världens produkter är billigare än EU: s kommer

Sveriges import från världen, enligt ekonomisk teori om komparativa fördelar, och den totala importen blir Q_2Q_3 . Inhemska producenter säljer $0Q_2$.

Detta ändrades när Sverige gick med i tullunionen EU. Den tull som Sverige innan haft gentemot hela världen (inklusive EU) fortsätter att gälla för världen, numera tredje land. Unionen innebär att Sverige istället importerar från EU, eftersom de nu ligger på en lägre prisnivå. I och med den ineffektivitet och därmed handelsomfördelning som uppstår då Sverige väljer att handla med EU till ett egentligen högre pris får vi en välfärd förlust lika med rutan e. Det inhemska priset på frukt och grönsaker minskar från P_S till P_{EU} vilket leder till en ökad konsumtion, $0Q_3$ till $0Q_4$. Produktionen i Sverige minskar från $0Q_2$ till $0Q_1$ och importen ökar från Q_2Q_3 till Q_1Q_4 , här sker alltså en handelsalstring. Vi ersätter den minskade inhemska produktionen med import från EU. Allt detta innebär att svenskarna får en ökad välfärd med $b + d - e$. Den förlorade tullintäkten, c, går istället till konsumenterna i form av lägre priser. Om tullunionen är välfärdshöjande eller inte beror på om storleken på $b + d$ är större än rutan e.²³ Om vi har handelsalstring som är välfärdshöjande, så köper konsumenterna frukt och grönsaker från EU som är billigare. Dock importerar man inte längre från det effektivaste landet, tredje land, vilket skapar en välfärd förlust, e, och här sker en handelsomfördelning. Med hjälp av diagrammet kan vi alltså se att den förväntade effekten av en tullunion är ökad handel inom unionen och minskad handel med tredje land.

Sammanfattningsvis kan vi lista följande förutsättningar som ökar möjligheterna för handelsalstring.

- Många länder i integrationen.
- Om tullnivån är lägre före integrationen än efter.
- Konkurrenskraftiga medlemsländer.
- Stora skillnader i produktionskostnader mellan medlemsländerna.
- Större handel mellan medlemsländerna och mindre med tredje land före integrationen.
- Det mest konkurrenskraftiga landet finns i integrationen.
- Perfekt elasticitet på utbuds- och efterfrågesidan.

---

²³ Hoekman, B & Kostecki, M, 2001, s. 496

Slutligen kan vi säga att EU har de flesta förutsättningar för att handelsalstring skall dominera. Enligt teorin förväntar vi oss av att våra resultat ska ge en intern handelsalstring inom EU och därmed är en handelsomfördelning gentemot tredje land trolig.

4. Analys

4.1 Trumans metod

Vi kommer att använda oss av Trumans metod för att mäta om vi har handelsalstring eller handelsomfördelning. När vi gör det använder vi oss av total konsumtion. Denna delas upp i tre delar; den inhemska produktionen minus det som exporteras, importen från andra EU länder och slutligen import från tredje land. En minskning av inhemsk produktion menas att man måste möta den inhemska efterfrågan med ökad import, vilket man oftast gör med import från ett annat medlemsland, vilket är en *intern* handelsalstring. Om det är så att EU:s import från tredje land ökar så sker en *extern* handelsalstring. Tvärtemot gäller vid en ökning av inhemsk produktion, då handelsomfördelning uppstår.²⁴ I fallet då vi har ren handelsalstring så ökar importen från både medlemsland och tredje land. Ovanstående förklaringar är motsvarande fall 1-3 i Trumans metod. Gemensamt för dessa fall är en ökning av handel och en minskning av inhemsk produktion.

I fall 4-6 i Trumans metod sker en handelsomfördelning. Det som karakteriserar effekten är att den inhemska produktionen ökar och importen minskar, endera från medlemsland, tredje land eller båda samtidigt.

P-X = Inhemsk produktion -export

M_i = Import från andra medlemmar

M_x = Import från icke-medlemmar

---

²⁴ Robson, P, 1998, s.107

	P-X	M_i	M_x	
1.	-	+	+	ren handelsalstring
2.	-	-	+	extern handelsalstring
3.	-	+	-	handelsalstring och handelsomfördelning mot tredje land
4.	+	+	-	handelsomfördelning mot tredje land
5.	+	-	-	handelsomfördelning mot andra med.länder och tredje land
6.	+	-	+	handelsomfördelning mot medlemsländerna

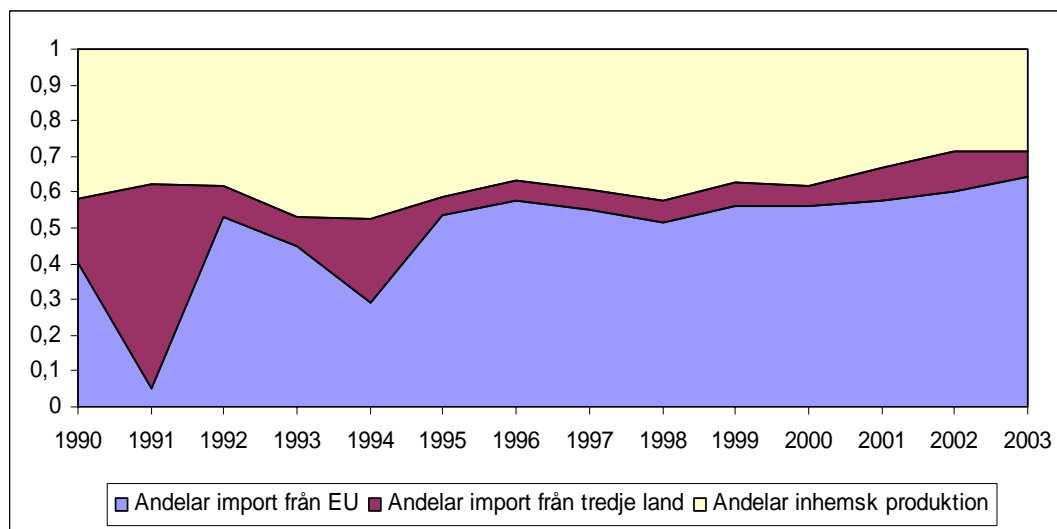
Grönsaker

Tabell 1. Totalt grönsaker: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M_{EU}	M_{tredje land}		
1990-1994	43	34	23		
1995-1999	39	55	6	- + -	3. HA (HO mot tredje land)
2000-2003	32	60	8	- + +	1. ren HA

SITC Rev.3

Diagram 2. Total konsumtion av grönsaker i marknadsandelar

Källa: COMTRADE och Jordbruksverket

Vad vi kan utläsa från tabell 1 när det gäller konsumtion av inhemska varor är en minskning på mer än 10 procentenheter fram till 2003. Reduceringen beror antingen på en minskning av inhemsk produktion eller en ökad export. Handelsomfördelningen och handelsalstringen finner vi i förändringen av andelar i import från EU och tredje land. Mellan åren 1990-1999 sker en handelsalstring av importen från EU samtidigt som en handelsomfördelning av importen från tredje land sker. Förändringarna av andelar sker proportionerligt, dvs ökningen av import från EU är i stort sett lika stor som minskningen av import från tredje land. Under 2000-talet ser vi förändringar inom EU samt tredje land. Inom EU har vi fortfarande handelsalstring, men ökningen är bara en fjärdedel av den som skedde på 1990-talet. För tredje land sker det en större förändring i den bemärkelsen att importen inte längre minskar och handelsomfördelning ersätts av handelsalstring. Den totala minskningen av inhemsk produktion ersätts istället med import från EU.

Utifrån den teori vi har studerat stämmer resultaten överrens med våra förväntningar. Det som är lite överraskande är den rena handelsalstring som uppstår. Vi kan alltså registrera en ökad handel av grönsaker på global nivå, vilket vi kan dra en parallell till den ökade globaliseringen. Vi tror att konsumenternas preferenser ändras i takt med att variationen i utbudet ökar. På matbordet står idag internationella maträtter vilka kräver råvaror från andra kontinenter. De nya preferenserna kan inte mötas med enbart europeisk produktion utan varor måste hämtas från mer exotiska breddgrader.

Disaggregerad nivå

För att se en redovisning av tabellerna nedan i diagramform hänvisar vi till bilagorna längst bak i uppsatsen.

Gurka

Tabell 2. Gurka: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M _{EU}	M _{tredje land}		
1992-1995	53	44	3		
1996-1999	60	39	1	+ - -	5. HO mot med.land + tredje land
2000-2003	57	36	7	- - +	2. extern HA

HS 1992

Till en början kan vi se att Sverige ökar sin produktion som ersätter tidigare import. Senare byts handelsmönstret och handeln av gurka genererar en extern handelsalstring, dvs. handeln med tredje land ökar. Under senare delen av 1990-talet minskar importen från EU och importen från tredje land ökar. Effekterna skiljer sig helt från vad vi kan observera på aggregerad nivå och från vad vi hade förväntat oss. I den första perioden innebär resultatet att vi minskar vår handel med alla handelspartner, och för att möta efterfrågan måste vi ersätta importen med egen produktion. I den andra perioden, när vi är fullvärdiga medlemmar i EU, ökar vi istället handeln med tredje land. Detta strider helt emot gemenskapsprincipen som är en av EU: s tre grundprinciper.

När vi analyserar grönsaker på en aggregerad nivå blir resultaten mer generella. Om vi tar hänsyn till att grönsaker såsom gurka är inkluderat i denna grupp blir resultatet på aggregerad nivå trovärdigt, då en majoritet av grönsakerna ändå visar en trend åt intern handelsalstring. Handeln av gurka är ett fall som bevisar att även om Sverige går med i en tullunion innebär det inte att gurkhandeln ökar *inom* unionen.

Tomat

Tabell 3. Tomater: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M _{EU}	M _{tredje land}		
1992-1995	30	69	1		
1996-1999	27	73	0	- + -	3. HA (HO mot tredje land)
2000-2003	22	77	1	- + +	1. ren HA

SITC Rev.3

När vi analyserar tomater på disaggregerad nivå ser vi att handelsmönstret är detsamma som för grönsaker på aggregerad nivå, dvs handelsalstring inom unionen och handelsomfördelning mot tredje land i första perioden samt ren handelsalstring i andra perioden. Skillnaderna mellan EU: s och tredje lands marknadsandelar är betydligt större. Även om resultatet ger utslag på att det finns en ren handelsalstring, så är skillnaden mellan 0 marknadsandelar till 1 marknadsandel så pass liten i jämförelse med EU: s (73 och 77 marknadsandelar för motsvarande tidsperiod). När det rör sig om så små marginaler så blir resultatet obetydligt och kräver ingen utförligare analys då resultatet inte är långt ifrån handelsomfördelning.

I tabell 3 kan vi se att europeiska tomater dominerar på den svenska marknaden. De stora marknadsandelarna gör Europeiska Unionen till en attraktiv marknad för tomatodlare från tredje land. Eftersom gränsskydden medför ett svårare inträde utifrån ökar incitamenten för immigration. Detta innebär att tomatodlare istället vill börja odla på mark inom EU för att sälja, vilket blir det enda sättet att ta sig in på marknaden.

Mellan Nordafrika och södra Europa pågår konflikter angående tomathandeln. Sydeuropeiska odlare är rädda för att slås ut av nordafrikanska odlare som kan producera till lägre priser. Konflikterna hamnar naturligare här, dels på grund av den geografiska närheten, och därmed också det likartade klimatet vilket innebär att de odlar liknande varor. Då nordafrikanska tomatodlare inte överlever på att enbart sälja tomater inom regionen och vill in på EU: s attraktiva marknad blir alternativet istället att flytta till den

europiska marknaden.

Morot

Tabell 4. Morot: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M _{EU}	M _{tredje land}		
1992-1995	88	11	1		
1996-1999	90	9	0	+ - -	5. HO mot med.land + tredje land
2000-2003	88	11	1	- + +	1. ren HA

HS 1992

Fördelningen av konsumtion för morötter skiljer sig från tidigare resultat. I tabell 4 ser vi att den inhemska produktionen dominerar i Sverige och importen från EU tar enbart upp en tiondel av marknaden (för tydligare beskrivning se diagram 10 i bilagan). Den stabila marknaden för morötter i Sverige genomgår inga större förändringar vid ett EU-inträde och lämnar därmed inget utrymme för utländska producenter. Efter inträdet sker små förändringar till de svenska producenternas fördel, dvs. det sker en handelsomfördelning mot både medlemsland och tredje land. Efter 1999 återgår handelsläget till sitt ursprungliga läge. Den rena handelsalstring som sker skiljer sig från tidigare rena handelsalstringar då ökningen enbart kompenserar den tidigare minskningen. Tidigare har handeln i genomsnitt hamnat på en högre nivå än utgångsläget. Vi kan se samma fenomen för morötter som för tomater dvs. andelen import från tredje land upptar en marginell del av den totala marknaden. En anledning kan vara att morötter inte behöver tropiskt klimat för att produceras utan acklimatiseras i nordiska klimat. Den ökade efterfrågan på tropiska grönsaker påverkar inte importen av morötter. Snarare skulle nya preferenser minska konsumtionen av morötter, och den inhemska produktionen skulle drabbas. Det är viktigt att poängtera att den största delen av morotsmarknaden tillgodoses av svenska producenter. Denna marknad är den enda av de som vi analyserat i uppsatsen som har tillräckligt stor inhemsk produktion för att klara sig utan någon som helst import.

Lök

Tabell 5. Lök: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M _{EU}	M _{tredje land}		
1992-1995	41	48	11		
1996-1999	42	43	15	+ - +	6. HO mot medl. land
2000-2003	46	48	6	+ + -	4. HO mot tredje land

HS 1992

Den inhemska produktionen av lök har haft en stabil och jämn ökning över tidsperioderna. Anmärkningsvärt är att vi istället för att få en ökad handel inom unionen får en ökad handel med tredje land under 1990-talet. Det förväntade interna handelsalstringen blir istället en intern handelsomfördelning. Utifrån Trumans tabell (se ovan) kan vi se att vi enbart får effekten handelsomfördelning i båda perioderna. Varför vi inte kan utläsa handelsalstringen som faktiskt sker i tredje land och inom unionen beror på att vi har en ökad inhemska produktion under både perioderna. Tyngden läggs fullständigt på handelsomfördelning. Den interna handelsalstring som sker är en återgång till ursprungsläget samtidigt som handeln från tredje land minskar avsevärt. Sammanfattningsvis kan vi säga att den globala handeln av lök har minskat och ersatts med inhemska produktion.

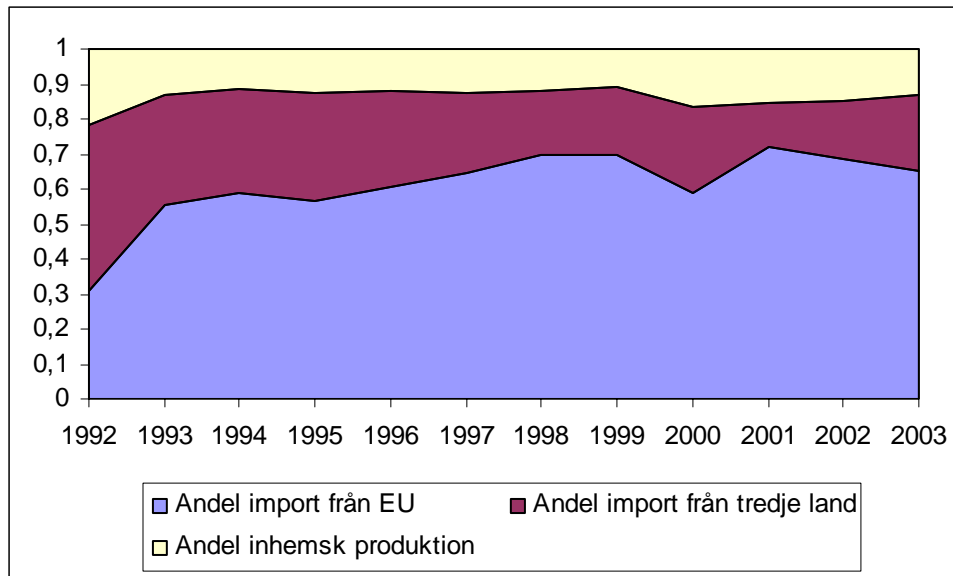
Frukt

Tabell 6. Totalt frukt: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M _{EU}	M _{tredje land}		
1992-1995	15	53	32		
1996-1999	12	66	22	- + -	3. HA (HO mot tredje land)
2000-2003	15	67	18	+ + -	4. HO mot tredje land

SITC Rev.3

Diagram 3. Import av frukt år 1990-2003

Källa: COMTRADE och Jordbruksverket

I diagrammet ovan ser vi en typiskt förväntad effekt av en tullunion. Importen från EU har ersatt importen från tredje land proportionerligt. I den första perioden ersätter import från EU hela minskningen av inhemsk produktion och minskningen av import från tredje land. Den genomgående effekten är handelsomfördelning mot tredje land då den inhemska produktionen återgår till ursprungsläget efter en mycket liten minskning i första perioden. När vi jämför handeln av frukt på aggregerad nivå med handeln av grönsaker på aggregerad nivå är skillnaden mellan dem det att EU dominerar på fruktmarknaden. På grönsaksmarknaden finns en jämnare fördelning mellan inhemsk produktion och import från EU. En markant skillnad mellan frukt och grönsaker är just att Sverige är mer beroende av import när det gäller frukt. Den främsta anledningen är att svenska klimatet lämpar sig mer för odling av grönsaker än frukt och svenska fruktodlare kan inte tillgodose svenska konsumenter mer egen produktion. Eftersom frukt är mer säsongskänsligt och hur säsongen utvisar sig är oberäkneligt blir import ofrånkomlig.

Med Trumans metod får vi resultatet handelsomfördelning men det är värt att titta på siffrorna från år till år. När vi studerar diagram 4 kan vi urskilja en tendens till en ökning av importen från tredje land. Detta förstärks genom att titta på tabellen och jämföra

marknadsandelarnas förändringar. I första perioden är ökningen av marknadsandelar från EU tretton, medan ökningen i andra perioden är en. För tredje land är minskningen tio respektive fyra marknadsandelar. Slutsatsen vi drar av detta är att den minskade handelomfördelningen bottnar i förändrade preferenser hos konsumenterna. Återigen kan vi dra paralleller till globaliseringen samt ökade efterfrågan av exotiska frukter. Eftersom EU inte kan tillhandahålla marknaden med dessa produkter blir en ökad handel från tredje land oundviklig.

Disaggregerad nivå

Äpple

Tabell 7. Äpple: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M _{EU}	M _{tredje land}		
1992-1995	2	62	36		
1996-1999	15	66	19	+ + -	4. HO mot tredje land
2000-2003	18	65	17	+ - -	5. HO mot medl.land + tredje land

SITC Rev.3

En tydlig observation är ökningen av inhemsk produktion. I de fall vi hitintills analyserat har vi inte sett liknande trend. Andelen import från EU upptar fortfarande en stor del av svenska marknaden utan några större förändringar. Vad som är spännande är att den minskade importen från tredje land ersätts nästan uteslutande av inhemsk produktion. Den genomsnittliga ökningen av inhemsk produktion är betydligt större än förändringarna av import från EU vilket betyder att ökningen istället tas från tredje land import. Den största skillnaden mot tidigare analyser är att den handelsomfördelning som sker mot tredje land inte beror på en ökad handel inom EU utan på en ökad inhemsk produktion i Sverige. Sammanfattningsvis kan vi säga att handeln med äpplen har minskat på en global nivå.

Päron

Tabell 8. Päron: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M_{EU}	M_{tredje land}		
1992-1995	6	44	50		
1996-1999	4	66	30	- + -	3. HA (HO mot tredje land)
2000-2003	3	70	27	- + -	3. HA (HO mot tredje land)

SITC Rev.3

För päron är den enda handelseffekten, för båda perioderna, handelsalstring och handelsomfördelning mot tredje land, vilket stämmer helt överens med våra förväntningar. Här kan vi se en tydlig handelsalstring såsom handelsomfördelning, då den ökande importen enbart är import från EU. 1992-1995 var importen från tredje land högre än importen från EU. En bit in på 1990-talet förändrades dock trenden signifikant då importen från EU intensifierades samtidigt som importen från tredje land avtog. I slutskedet av perioden har den inhemska produktionen samt import från tredje land halverat sina respektive marknadsandelar. I motsats till detta har import från EU ökat sina marknadsandelar markant och dominerar idag på marknaden. De resultat som vi får i den här analysen stämmer överens med teorin om tullunioner, importen utifrån byts ut mot närmare import.

Plommon

Tabell 9. Plommon: förändring av marknadsandelar

%	P-X	M_{EU}	M_{tredje land}		
1992-1995	21	50	29		
1996-1999	8	42	50	- - +	2. Extern HA
2000-2003	15	75	10	+ + -	4. HO mot tredje land

HS 1992

Här kan vi se det tydligaste fallet av att den största påverkan på totala importen kommer från EU. Handelseffekterna för plommon är för period ett extern handelsalstring och för period två handelsomfördelning mot tredje land. Resultaten skiljer sig avsevärt från de andra frukterna. Den externa handelsalstringen är en oväntad effekt om vi utgår ifrån de teorier som vi använt i uppsatsen. Marknaden för plommon är mycket ostabil och vi kan inte urskilja någon trend åt något håll. I stora drag ser förändringarna ut på följande sätt; i första perioden minskar både den inhemska produktionen och importen från EU vilket kompenseras med import från tredje land. I den andra perioden sker en total omvandling; den inhemska produktionen börjar öka, importen från EU går upp kraftigt och importen från tredje land står för den största minskningen i marknadsandelar hittills. Resultaten är mycket svårtolkade då de strider emot våra förväntningar och inte heller urskiljer en trend åt något håll.

4.2 Sammanfattning av resultaten

Sedan Sverige gick med har vi börjat handla mer med andra EU-länder och mindre med tredje land. De siffror som vi använt i Trumans är genomsnittliga marknadsandelar fördelade på ett genomsnitt av 4-5 år. När vi tittar på de faktiska handelssiffrorna i kilogram ser vi fler avstick än vad som syns i resultaten. Likväl pekar utvecklingen åt ett tydligt håll. Det som både frukt och grönsaker har gemensamt som handelsvaror är att de båda har en handelsalstring inom unionen och handelomfördelning gentemot tredje land. Skillnaden är för grönsaker på aggregerad nivå att effekten övergår från och med år 2000 till ren handelsalstring vilket innebär en ökad handel med alla partner.

Även om det generellt finns en trend med ökad handel inom unionen finns det fall som inte alls följer detta mönster. Nämnbara exempel är handeln av morötter respektive plommon. Analysen av morötter visar att ett EU-inträde inte haft någon större påverkan då förändringarna som sker är marginella och återgår slutligen till sitt ursprungliga läge. För plommon gäller precis tvärtom. Här ser vi stora upp och nedgångar mellan perioderna vilket gör det svårt att detektera en trend.

Det urval vi gjort på disaggregerad nivå i uppsatsen är bland de frukter och grönsaker med störst inhemsk produktion. Följaktligen blir konsekvensen att importen inte upptar en lika stor del av konsumtionen som andra varor utan inhemsk produktion. Hade vi istället använt oss utav varor med minimal inhemsk produktion hade nog handelsomfördelningseffekten blivit större.

4.3 Motsvarar resultaten våra förväntningar?

Med hänvisning till rubriken kan vi med hjälp av våra analyser svara jakande, dock med vissa avvikelser. Den handelseffekt som förekommit upprepade gånger är nummer tre i Trumans tabell, handelsalstring och handelsomfördelning mot tredje land. För att återknyta till teorin där vi konstaterar att EU har flest förutsättningar för att generera en ökad inre handel, är en handelsalstrande effekt enligt beräkningarna.

När länder ingår i en tullunion och tar bort de inre tullarna är huvudpoängen att man ska handla billigare inom unionen. Vi har i uppsatsen kunnat peka på fall då det inte överensstämmer då handelsomfördelning mot medlemsland förekommit upprepade gånger. Även ett land som Sverige, med ett klimat lämpat för frukt- och grönsaksodling endast en kortare period av året, kan med inhemsk produktion ge upphov till handelsomfördelning.

Effekten handelsalstring mot tredje land är ytterligare ett bevis på att en tullunion inte är en garanti för att medlemsländerna ska välja att handla med varandra i alla avseenden.

Den minst förväntade effekten som förekommer mer än en gång är när vi fått en extern handelsalstring vilket också innebär en intern handelsomfördelning. Den externa handelsalstringen strider inte bara mot EU:s gemenskapspreferens, utan även mot de resultat vi utvunnit från våra studier av en tullunion. I en majoritet av fallen på disaggregerad nivå och båda fallen på aggregerad nivå är våra förväntningar uppfyllda.

5. Diskussion

5.1 Utvärdering av statistiken

Produktion

Med Sveriges klimat finns det inga komparativa fördelar för produktionen av frukter och grönsaker. Vad vi uppmärksammade under våra empiriska studier är att de grönsaker som Sverige odlat exporteras främst till våra nordiska grannar Finland och Norge. Framförallt Norge upptar en stor del av exporten, vilket ger utslag när vi analyserar handeln med Trumans metod.

Vad vi måste ta i beaktning när vi tittar på statistiken är att sedan medlemskapet 1994 anges enbart leveransland, och inte längre ursprungsland, vilket menas att EU-länderna kan bli överrepresenterade.²⁵ Sverige måste alltså inte nödvändigtvis ha odlat varan för att räknas som produktionsland. Som exempel kan Sverige importera morötter av Klass II (otvättade) från ett land med billigare produktion och sedan exportera dem som Klass I (tvättade).

Den statistik som vi använt oss av har vi hämtat från Jordbruksverkets hemsida samt trädgårdsinventeringen som för vissa år bara finns att tillgå i tryck. Det ligger under Jordbruksverkets ansvar att publicera undersökningar inom trädgårdsodling. Vi finner därför källan trovärdig.

Import och export

Siffrorna för import och export fanns inte tillgängliga genom Jordbruksverket på

---

²⁵ Åström, S, 1992, s.60

disaggregerad nivå och vi har därför använt oss utav en internationell databas som finnes via FN: s hemsida vid namn COMTRADE. För att samla statistik har vi tillgått de frukter och grönsaker som det fanns kompletta siffror för och inte enligt antal marknadsandelar, då statistiken inte varit komplett.

Då vi har funnit komplett statistik görs analysen mellan åren 1990-2003. Så är fallet för endast grönsaker på aggregerad nivå. I resterande fall har statistik från 1992 använts. Anledningen till den inkompleta statistiken ligger i att Sverige vid EU inträdet avskaffade alla gränskontroller. Efter 1994 kommer den statistik som finns att tillgå från betydande exportörer och importörer som redovisat sina siffror.²⁶ Vid uträkningen av import från medlemsland (M_{EU}) summerade vi varje EU lands enskilda import. Summeringarna subtraherades sedan från den totala importen från hela världen. De uträkningarna är våra siffror för import från tredje land ($M_{tredje\ land}$). I vissa fall anses Norge, Liechtenstein, Island och Schweiz tillhöra den inre marknaden genom EES-avtalet. Vi bortser från dessa länder då de inte är fullvärdiga medlemmar i unionen, och räknar dem alltså som tredje land.

EU: s största importvaror inom frukt är bananer, apelsiner, apelsinjuice, äpplen och grapefrukt och hade år 2000 ett samlat värde av 28 % av det totala värdet.²⁷ De frukter vi tar upp på disaggregerad nivå är äpple, päron och plommon, då komplett statistik inte fanns på ovannämnda för att analysera med hjälp av Trumans metod.

De största exporterna av grönsaker utgjordes år 2000 av oliver (20 %) och tomater (12 %) ²⁸. Här gäller samma resonemang som för frukt, att komplett statistik inte finns för oliver.

Då våran statistik är hämtad från olika databaser, COMTRADE och Jordbruksverket, är vi medvetna om att små variationer kan finnas mellan de olika varugrupperna. Dock är de inte tillräckligt stora för att påverka våra resultat. Då vi har gjort nio analyser och täckt en

---

²⁶ SOU 1997:25, s.76

²⁷ Kelch, R, David, s. 28

²⁸ Kelch, R, David,, 2004, s.28

tidsperiod på över tio år har vi tillräckligt med data för att kunna tyda en klar trend.

5.2 Faktorer som påverkar handeln

Under den jordbruksreform som Sverige genomgick under 1990-talet togs prisstödet bort till inhemsk produktion men man behöll gränsskyddet i väntan på att GATT skulle besluta om sänkt gränsskydd.²⁹ Reformen innebar ändå att Sveriges frukt och grönsakssektor internationaliserades. En förutsättning för att svenska frukter och grönsaker ska vara konkurrenskraftiga på en internationell marknad är förutom god kvalitet också att staten underlättar förhållandena för handel. Med det menas att de med politiska instrument skapar lagstiftning, skattelättnader och avgifter så att inhemsk produktion lätt kan nå en större internationell marknad. För Sveriges del ligger snarare den lilla marknadsandelen i att klimatet inte lämpar sig för produktion av frukt och grönsaker i större skala.

Det kan finnas orsaker som klimatet, då skördar kan frysa eller regn kan utebli. EU: s skördar kan utebli av någon anledning och då ersatts av produkter från tredje land. Det kan även finnas faktorer såsom geografisk närhet och priser som påverkar valet av importkälla.

Nya trender

Idag kan vi se en generell ökad handel av frukt och grönt, mycket tack vare teknologiska framsteg som tillåter att varorna hålls färska en längre period, och kan därför skeppas längre bort.

Den största delen av världshandeln sker fortfarande intra-regionalt, men mönstret visar en

---

²⁹ SOU 1997:167,1997, s.49

mer ökad handel mellan nord-syd. Eftersom vi har ett klimat i norr som inte kan möta en efterfråga året om löser vi detta med handel. Detta sker till stor del med Sydostasien med Kina som ledande exportör. Bananer är den vara av alla frukter och grönsaker som det handlas mest med, och som är oberoende av säsong. Ekvatoriala områden tillhandahåller bananer under hela året, och i-ländernas efterfrågan stagneras aldrig.³⁰ Vi är medvetna om att handelssiffrorna på aggregerad nivå inkluderar bananer, som är den största enskilda varan, men har valt att inte ta upp banan på disaggregerad nivå då de går under andra bestämmelser. Eftersom variationen i efterfrågan är så pass liten kommer det inte ge några utslag på våra resultat.

Under 1960- och 70-talen dominerade bananer, äpplen, apelsiner och tomater som tillsammans utgjorde 30 % av den totala världshandeln. Under 1990-talet upptog de knappa 20 % ihop. Istället ökar handeln av grapefrukt, färska grönsaker, fryst potatis, nötter och andra frukter och grönsaker.³¹ Orsaken till de oväntade resultaten i analysen beror därför på minskad efterfrågan på de frukter vi tar upp.

Utvecklingen av transportmedel har medfört möjligheter för konsumenter att ta del av ett utbud som inte längre är knutet till vårt klimat. Andra livsmedel som inte kräver en kort transporttid, såsom ris, är inte nya på marknaden. Frukt är besvärligare i den mån att det krävs en snabb leverans då frukten inte får vara övermogen eller ruttet vid ankomst. I dag har vi med den teknologi som finns inom transportmöjligheter inte bara öppnat upp för större tillgänglighet och variation på marknaden, utan produkterna finns även att köpa under hela året.

Sverige har tidigare inte haft någon tullavgift på frukter och grönsaker från tropiska- och Medelhavsländer. I och med inträdet har detta ändrats, och import till EU har blivit dyrt med gemenskapens tullsystem.³² Även om vi tidigare inte hade någon tullavgift påverkades inte handeln av detta då det inte fanns någon större efterfrågan på produkter från de områdena. Däremot påverkas importen till Sverige idag av EU: s höga tullkvot

---

³⁰ Kelch, R, David, 2004, s. 28

³¹ *Ibid.* s. 28

³² SOU 1996:62,1997, s.55

eftersom länder med tropisk produktion ofta är mindre utvecklade och finner det dyrt att exportera till EU. Tullkvoten gäller dock ej de allra minst utvecklade länderna som går under avtalet GSP (Generalized System of Preferences) och importerar därmed tullfritt.

Konsumenterna

Med det rikare utbud som en större marknad medför har den svenska konsumenten allt mer gått från husmanskost till ett kök med influenser från Asien och Mellanöstern. De nya trenderna har medfört ökad efterfrågan på exotiska ingredienser, däribland många frukter och grönsaker.³³

Ett annat beteende bland konsumenter som blir mer och mer tydligt är att man idag är beredd att betala lite mer för om varan är ekologiskt odlad. Inom andra industrier kan det gälla behandling av djur. För frukt och grönt gäller det snarare om varan är besprutad och om den har växt på helt naturlig väg eller om den blivit modifierad i något led. Förutom tillverkningsaspekten finns även påverkan av produktens varumärke. Inom just frukt och grönt finns inte varumärkning i så stor utsträckning, förutom av bananer där större företag som Chiquita och Dole slåss om kunderna. För övrigt kan nämnas att konsumenterna i utvecklande länder blir mer och mer medvetna om vad de äter. Som en reaktion mot snabbmatskulturen som kom på 90-talet betalar vi idag hellre mer för ett näringsriktigt mål än att bara bli mätta. Propaganda och rapporter från olika hälsoinstitutioner uppmanar konsumenten att förebygga sjukdomar genom sin kost. I denna kost utgör frukt och grönsaker en mycket stor del.

---

³³ Wu Huang, S, 2004, s. 1

5.3 Påföljder av handelseffekterna

Konkurrenssituationen

Som vi nämnt tidigare så var situationen annorlunda vid Sveriges inträde i EU konkurrensmässigt. Den svenska marknaden skyddades noggrant liksom EU skyddade sin inre marknad med tullar och icke-tariffära hinder, speciellt inom jordbruket. I och med inträdet blev Sverige del av den större skyddade marknaden. En större marknad innebär även tuffare konkurrens, oftast till fördel för konsumenten. Avsaknad av en avsättningsgaranti, d.v.s. allt som produceras säljs, skapar incitament att satsa på kvalitet.³⁴ Frukt och grönsaker saknade tidigare import hinder förutom under odlings säsongen. Under resten av året gynnades importerade produkter från EU med deras exportbidrag.³⁵ Alltså gör EU det lättare att importera så länge man inte kan möta den inhemska efterfrågan med egen produktion.

EU ställer högre krav på importvaror från tredje land i jämförelse med produkter som odlats på den inre marknaden. Detta utgör *Non Trade Barriers* (NTB) som bidrar till svårare import och gör det framförallt dyrare för tredje land. Före 1994 fick Sverige ändra på mycket i sin produktion för att få handla med EU. Förändringarna innebär ofta höga kostnader. För att förbättra sin position på världsmarknaden ges även stöd till europeiska bönder som producerar framför allt tomater, persikor, päron, plommon och fikon.³⁶ Vid en för stor produktion av en vara inom EU dumpas detta senare på världsmarknaden vilket i sin tur konkurrerar ut lokala producenter. Detta finansieras av europeiska skattebetalare.

Avtal om frukt och grönsaker innebär vanligtvis att länderna inte betalar några tullar på vissa utvalda produkter. Även om importen av billigare frukt och grönsaker är begränsad

---

³⁴ Åström, S, 1992, s.14

³⁵ SOU 1997:62, 1997, s.55

³⁶ Kelch, R, David, 2004, s. 33

med hjälp av kvoter, sker det inte helt utan protester från EU: s odlare som är rädda för att billiga importörer skall konkurrera ut dem.³⁷ Med detta vill vi förtydliga den komplicerade handelssituation som EU idag befinner sig i. Ökade påtryckningar från WTO som kräver nedskärningar i de stöd som utbetalas till EU: s bönder skapar missnöje och rädsla även inom unionen då de saknar en komparativ fördel inom frukt- och grönsaksindustrin.

Som vi nämnt tidigare är CAP utformat utifrån producenternas intresse. En inre marknad som EU har en skyddad prisnivå inom marknaden som är högre än utanför. Anledningen till den högre prisnivån är att inhemsk produktion skyddas genom prisstöd medan produktion från tredje land diskrimineras med höga tullar. Detta bidrar till att produkter som producerats till låga kostnader får ett högre pris inom EU än vad de skulle ha kostat utan handelshinder. Trots att vi har höga priser inom unionen på inhemska produkter blir de ändå billigare än tredje lands varor.

Tredje land

Bildandet av en tullunion medför självklart konsekvenser för länderna utanför. De största förlorarna är de länder som inte har några förmånliga handelsavtal med EU, det är här vi finner den största handelsomfördelningen. Länderna som har förmånliga avtal kan på så vis se till att alltid ligga under prisnivån hos de länder som måste betala tull. Detta ger inget utrymme för rättvis konkurrens och de redan fattiga blir bara fattigare.

Eftersom EU ger så stora stöd till sina producenter blir följderna ofta överproduktion, dvs. att när vår efterfråga redan tillfredsställts finns det fortfarande frukt och grönsaker över. För att bli av med överskottet dumpar EU produkterna på världsmarknaden till underpris. Konsekvenserna av detta blir att lokala småbönder konkurreras ut på sina hemmamarknader. Detta sker oftast i utvecklingsländer där produktionskostnaderna är låga. Trots detta blir EU: s produkter billigare då de redan betalats genom det prisstöd som

---

³⁷ Wu Huang, S, 2004, s.172

EU ger och kan därför säljas till minimipris, eller rentav förlust. Om de inte dumpas för försäljning kan de göra det i egenskap av välgörenhet. Valet mellan gratis mat och småböndernas låga priser resulterar ofta i förlust för småbönderna. I många utvecklingsländer livnär sig befolkningen på och av jordbruket. Med lägre utbildningsnivå och primitiv teknologi är jordbruket en viktig del av överlevnaden. Tas detta ifrån dem har de inte många val för fortsatt försörjning, och de leds in i en större fattigdom. För många blir enda valet att flytta dit man kan överleva som producent som vi tagit upp i analysen av tomat.

5.4 Östutvidgningen

2004 fick EU tio nya medlemmar från öst. De länder som gick med har en lång tradition av jordbruk och billig arbetskraft. Hur står sig Sverige konkurrensmässigt när Öststaterna kommer med?

Länder med jordbruk som främsta exportvara anses mindre utvecklade då de ofta lever i mindre högteknologiska samhällen. Öststaterna har länge tillhört denna grupp och anses i viss mån fortfarande göra det idag. För många av staterna har EU-inträdet inneburit stora omstruktureringar och investeringar inom jordbruket. Detta innebär inte bara positiva följder för de berörda staterna utan även för EU i sin helhet som kan dra fördel av redan utvecklade länder inom grönsaksindustrin, såsom Ungern.³⁸

Vid en jämförelse mellan Sverige och Öststaterna ser vi tydliga skillnader. Sverige har en klar fördel med att ha en stabil ekonomi, något som de flesta Öststater saknar. Innan deras EU-inträde 2004 berodde jordbruket till stor del på statsstödet från respektive regering, något som inte kunde garanteras då deras ekonomier inte är lika stabila. Idag ser situationen annorlunda ut i och med EU-stödet, men det är för tidigt för att säga något om konsekvenserna.

---

³⁸ Europeiska Kommissionen, 2004

På kort sikt förväntas ingen större ökning av handeln av NMS-10 inträde då handeln ligger på samma nivå. Import till EU sker utan inträdespriser och ihop med minskade transaktionskostnader kommer handelsflödet öka på lång sikt. Då klimaten mellan Sverige och Öststaterna inte skiljer sig markant, samt att de producerar liknande produkter till lägre priser, innebär deras inträde ett hot för svenska frukt- och grönsaksmarknaden.

Svenskarna åt 2.8% livsmedel från öst 1995, och åtta år senare var den siffran 6.0%. Med underlag av dessa siffror och med hjälp av tidigare resultat tro vi oss kunna spå en större handelsalstring inom unionen med de nya medlemsländerna. Eftersom Öststaterna tidigare var tredje land innebär övergången en minskning av den externa handelsalstringen och följaktligen en handelsomfördelning mot tredje land. Detta för att ungefär hälften av all import kommer från Östeuropa och utvecklingsländerna.³⁹

5.5 Slutsats

För att förtydliga våra resultat som vi tidigare diskuterat följer här en kort redogörelse av våra svar på frågeställningen.

På frågan om vilka handelseffekter Sveriges inträde i EU medfört har vi kommit fram till två betydande effekter; en ökad handel inom unionen och en minskad med tredje land. Den genomgående effekten är handelsomfördelning mot tredje land. Detta leder oss naturligt in på den andra frågan i frågeställningen om handeln med tredje land påverkas och i så fall hur. Eftersom vi redan bevisat att handeln har påverkats blir följdfrågan: hur har den påverkats? När tredje land stängs ute från en så stor och betydande integration som EU, uppstår det självklart en situation där tredje land hamnar i underläge. EU, som den största aktör på frukt- och grönsaksmarknaden, besitter en stor ekonomisk makt som ett enskilt land, eller en mindre integration, utanför EU inte kan tävla mot.

---

³⁹ SOU 1997:25, 1997, s.91

Referenser

Fältnässig köksväxtodling 1991, Jordbruksverket, 1991

Hoekman, Bernard M & Kostecki, Michael M, 2001. "*The political economy of the world trading system*". Second Edition. Oxford University Press: New York.

Jaquemin, Alexis & Sapir, André, 1989. "*The european internal market*". First edition. Oxford University press: New York.

Jordbruksverket, 2001. *Kvalitetsnormer för frukt och grönsaker*.

Jovanovic, Miroslav N, 1997. "*European economic integration*". First edition. Routledge: New York.

Proposition 1989/90:146, s.29

SOU 1996:62, 1997. "*EU, konsumenten och maten*". Nordstedts Tryckeri AB: Stockholm.

SOU 1997:25, 1997. "*Svensk mat på EU-fat*". Nordstedts Tryckeri AB: Stockholm.

SOU 1997:167, 1997. "*En livsmedelsstrategi för Sverige*". Nordstedts tryckeri AB: Stockholm.

Trädgårdsundersökningen 1995

Trädgårdsundersökningen 1997

Trädgårdsundersökningen 1998

Urwin, Derek W, 1995. "*The community of Europe, A history of european integration*

since 1945". Second Edition. Longman Group: New York.

Åström, Sture, 1992. "EG och maten". Utbildningsförlaget Brevskolan: Stockholm.

Internet källor

United States Department of Agriculture

<http://www.ers.usda.gov/publications/WRS0406/WRS0406.pdf>, 041012

Wu Huang, Sophia, "Global trade patterns in Fruits and Vegetables", 2004

Kelch, R, David, "The role of the European Union in Fruit and Vegetable trade", 2004

http://www.kommers.se/page_disp.asp?node=154, 041104

<http://www.elsevier.com/locate/foodpol>, 041105

http://www.kommers.se/page_disp.asp?node=68, 041109

http://www.kommers.se/page_disp.asp?node=19, 041109

<http://www.ur.se/europa2000/efta.html>, 041110

http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/move/19/txt_sv.pdf, 041110

http://www.kommers.se/binaries/attachments72974_EUs_nya_medlemsländer.pdf,
041110

<http://www.sjv.se>

Frilands-och växthusodling totalt för riket 1981-2003

Trädgårdsundersökningen 2002, Trädgårdsundersökningen 2003

http://www.eu.int/comm/agriculture/markets/fruitveg/publi/enlarge_en.pdf, 041220

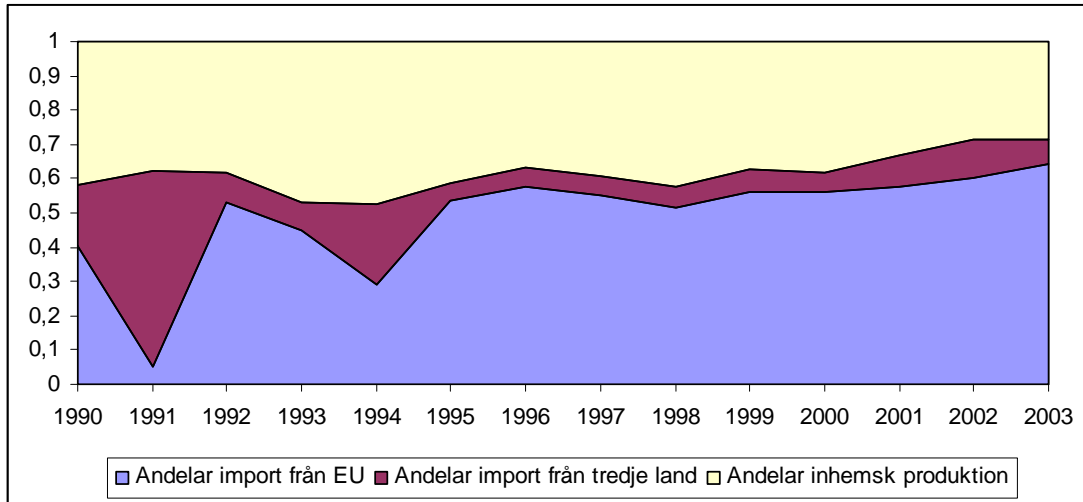
Bilagor

Grönsaker

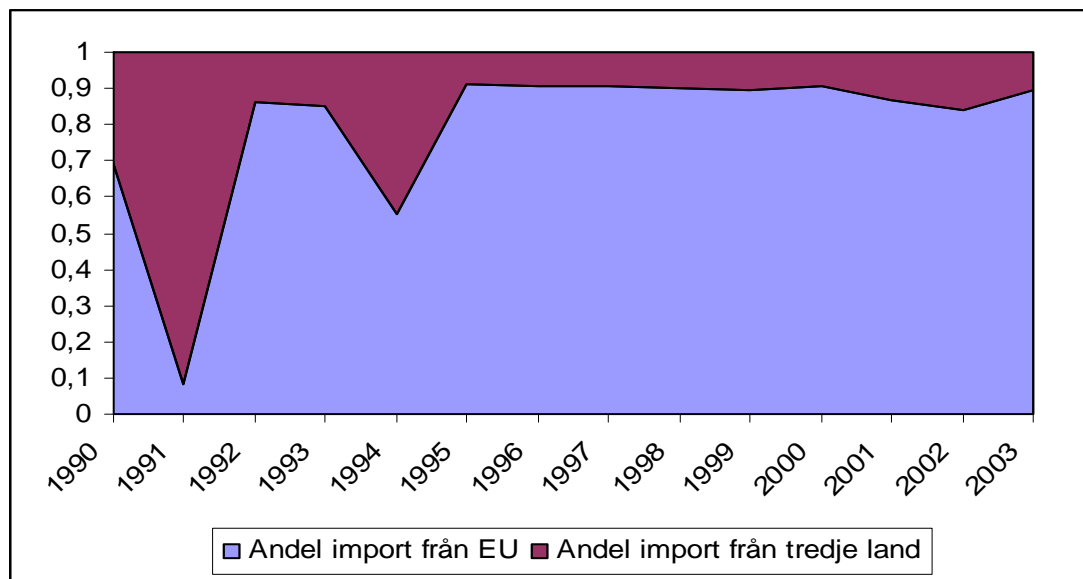
Tabell 10. Grönsaker, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1990	166599000		29265444		137333556	
1991	207069000		29586516		177482484	
1992	211808000		24132670		187675330	
1993	244073000		27000204		217072796	
1994	277320000	221373800	25599234	27116814	251720766	
1995	266127000		25078752		241048248	
1996	220795000		29979200		190815800	
1997	234128000		44132000		189996000	
1998	256033000		41477136		214555864	
1999	246554000	244727400	41040352	36341488	205513648	
2000	245200000		38950428		206249572	
2001	239200000		49042160		190157840	
2002	226800000		55158472		171641528	
2003	230600000	235450000	72263864	53853731	158336136	
	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1990	242701600		167228712		75472888	
1991	290470464		23956404		266514060	
1992	304294016		261880000		42414016	
1993	242922000		206662000		36260000	
1994	279761984	272030013	154239719	162793367	125522265	109236646
1995	339914432		309988853		29925579	
1996	332098528		300652006		31446522	
1997	295834176		267816322		28017854	
1998	289557472		260644466		28913006	
1999	345129888	320506899	308796737	289579677	36333151	30927222
2000	331409312		301000387		30408925	
2001	379403328		328560921		50842407	
2002	431108800		362485602		68623138	
2003	399973376	385473704	358017569	337516120	41955807	47957569

Diagram 4. Total konsumtion av grönsaker i marknadsandelar

Diagram 5. Import av grönsaker i marknadsandelar

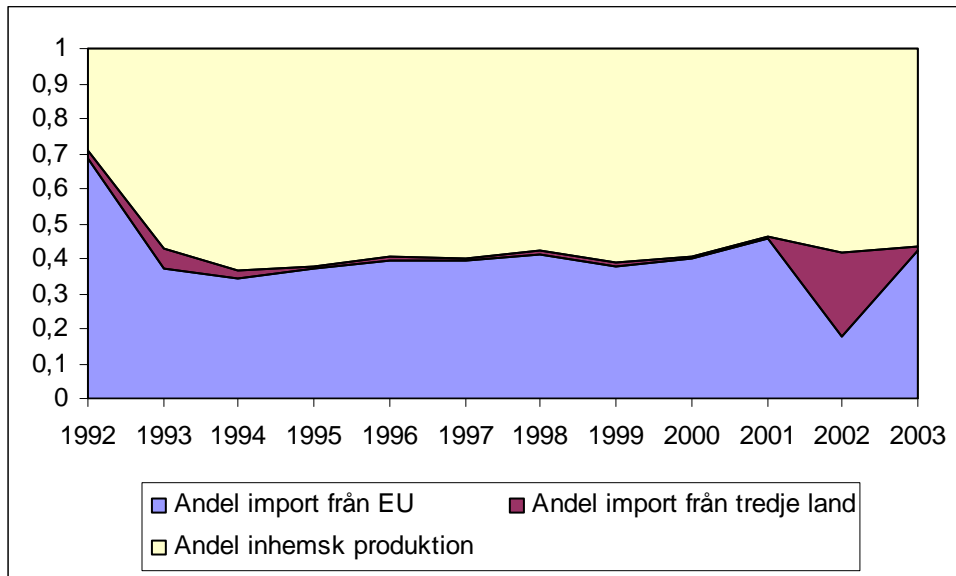

Gurka

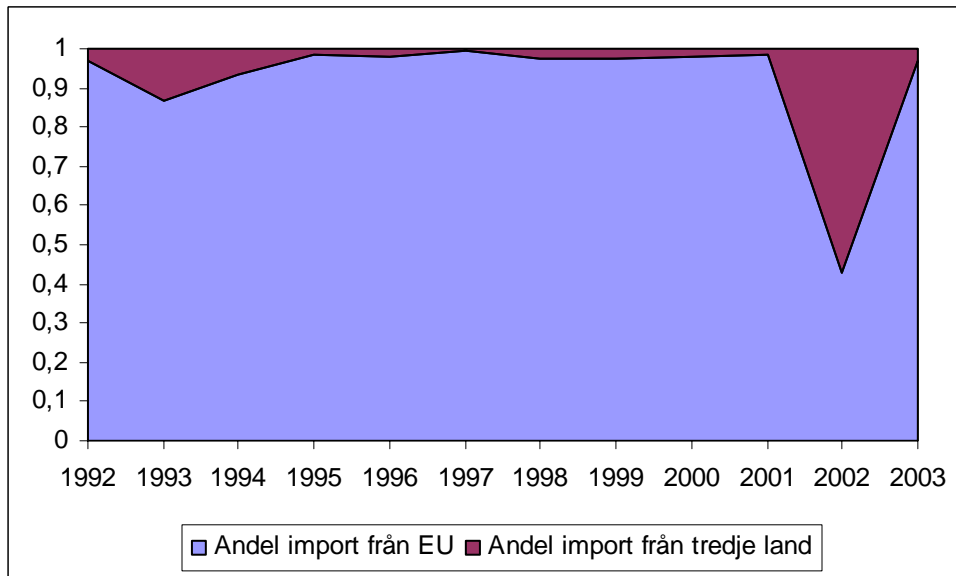
Tabell 11 . Gurka, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	16389000		81000		16308000	
1993	27784000		29000		27755000	
1994	37163000		144000		37019000	
1995	36403000	29434750	1362241	404060,3	35040759	
1996	32400000		1082354		31317646	
1997	34800000		836324		33963676	
1998	32700000		1066898		31633102	
1999	36600000	34125000	686000	917894	35914000	
2000	37400000		625062		36774938	
2001	29500000		643000		28857000	
2002	35200000		341000		34859000	
2003	31000000	33275000	607250	554078	30392750	
	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	39571000		38269000		1302000	
1993	20965000		18222000		2743000	
1994	21480000		20006000		1474000	
1995	20995940	25752985	20665000	24290500	330940	1462485
1996	21140202		20725000		415202	
1997	22594824		22457000		137824	
1998	23007000		22376000		631000	
1999	22939124	22420288	22328000	21971500	611124	448787,5
2000	25322608		24828000		494608	
2001	24942210		24569000		373210	
2002	24818908		10698000		14120908	
2003	23251496	24583806	22574000	20667250	677496	3916556

Diagram 6. Total konsumtion av gurka i marknadsandelar

Diagram 7. Import av gurka i marknadsandelar

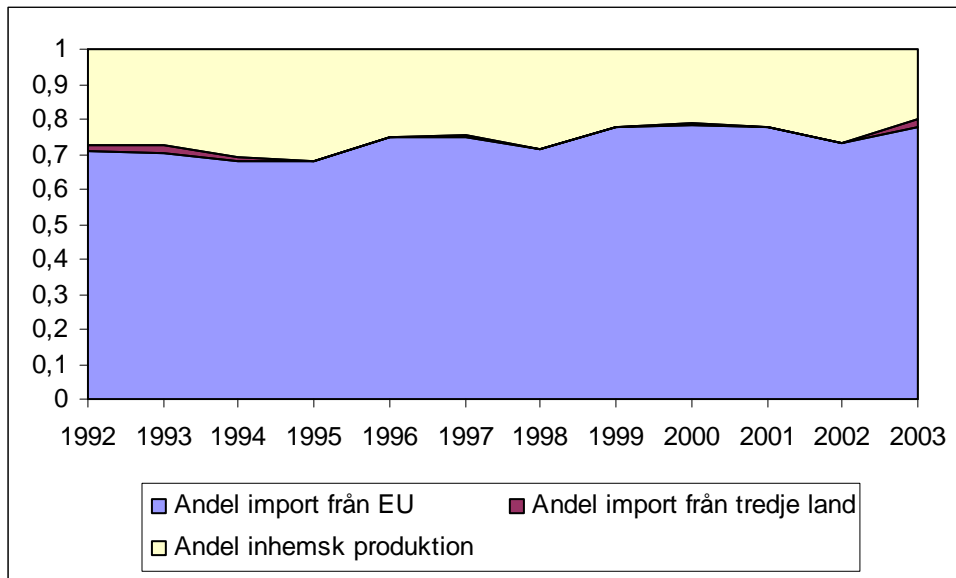

Tomat

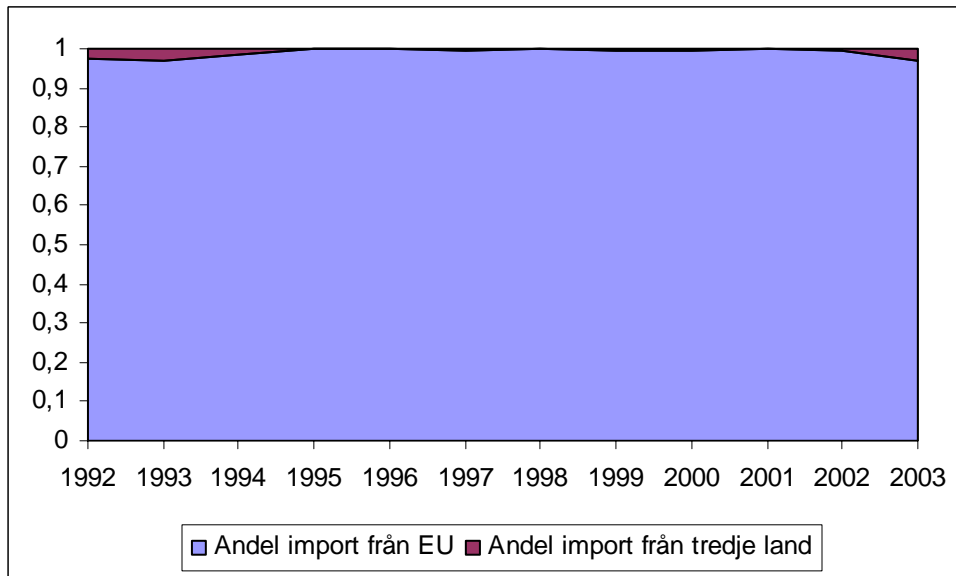
Tabell 12. Tomat, kilogram

Tomat	Produktion		Export världen		Produktion-export			
1992	18191000		36000		18155000			
1993	18889000		45000		18844000			
1994	22716000		161000		22555000			
1995	24830000	21156500	157500	99875	24672500			
1996	18209000		108932		18100068			
1997	19900000		661125		19238875			
1998	23900000		316109		23583891			
1999	19300000	21227800	853000	419333,2	18447000			
2000	17300000		261632		17038368			
2001	18800000		418304		18381696			
2002	22800000		602000		22198000			
2003	18100000	19250000	1934000	803984	16166000			
			Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	48254000		47138000		1116000			
1993	49229000		47831000		1398000			
1994	50271000		49459000		812000			
1995	52551248	50076312	52518121	49236530	33127	839781,8		
1996	54162576		54116471		46105			
1997	58292232		58037000		255232			
1998	59259000		59115000		144000			
1999	65107376	57874486	64793000	57715918	314376	189928,3		
2000	64172176		63792000		380176			
2001	63359796		63293000		66796			
2002	60410080		60221000		189080			
2003	65059000	63250263	63153000	62614750	1906000	158568		

Diagram 8. Total konsumtion av tomat i marknadsandelar

Diagram 9. Import av tomat i marknadsandelar

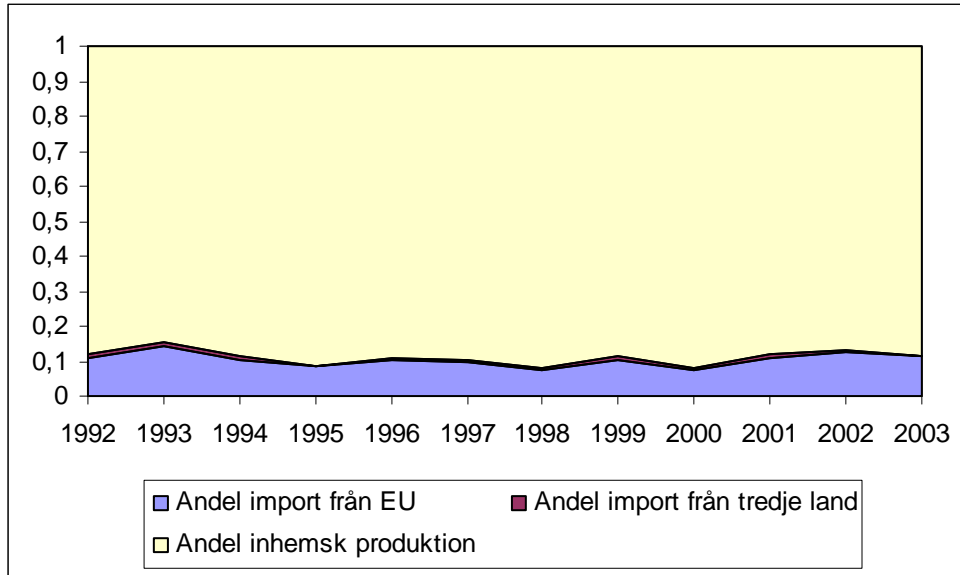

Morot

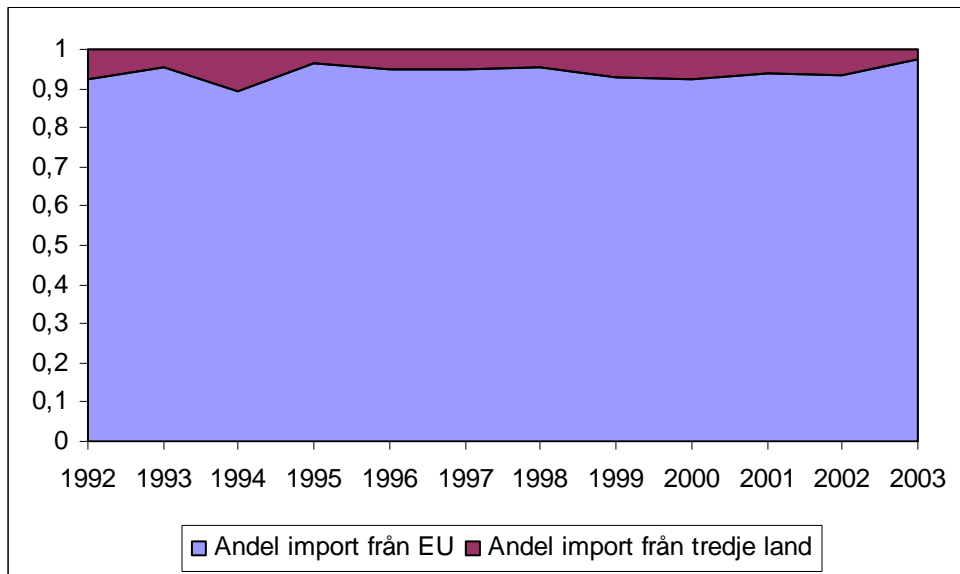
Tabell 13. Morot, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	57898000		744000		57154000	
1993	80349000		997000		79352000	
1994	99844000		1803000		98041000	
1995	94019000	83027500	1178252	1180563	92840748	
1996	87300000		953444		86346556	
1997	88100000		498979		87601021	
1998	98800000		788784		98011216	
1999	84300000	89625000	567198	702101,3	83732802	
2000	80900000		660933		80239067	
2001	77600000		785252		76814748	
2002	84800000		1048414		83751586	
2003	95700000	84750000	381245	718961	95318755	
	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	7602000		7005000		597000	
1993	14254000		13592000		662000	
1994	12467000		11115000		1352000	
1995	8993063	10829016	8653116	10091279	339947	737736,8
1996	10544125		10023999		520126	
1997	9804843		9326371		478472	
1998	8575514		8192000		383514	
1999	10704079	9907140	9935000	9369343	769079	537797,8
2000	7226116		6678449		547667	
2001	10267947		9622175		645772	
2002	12829203		11950125		879078	
2003	12625721	10737247	12314906	10141414	310815	595833

Diagram 10. Total konsumtion av morot i marknadsandelar

Diagram 11. Import av morot i marknadsandelar

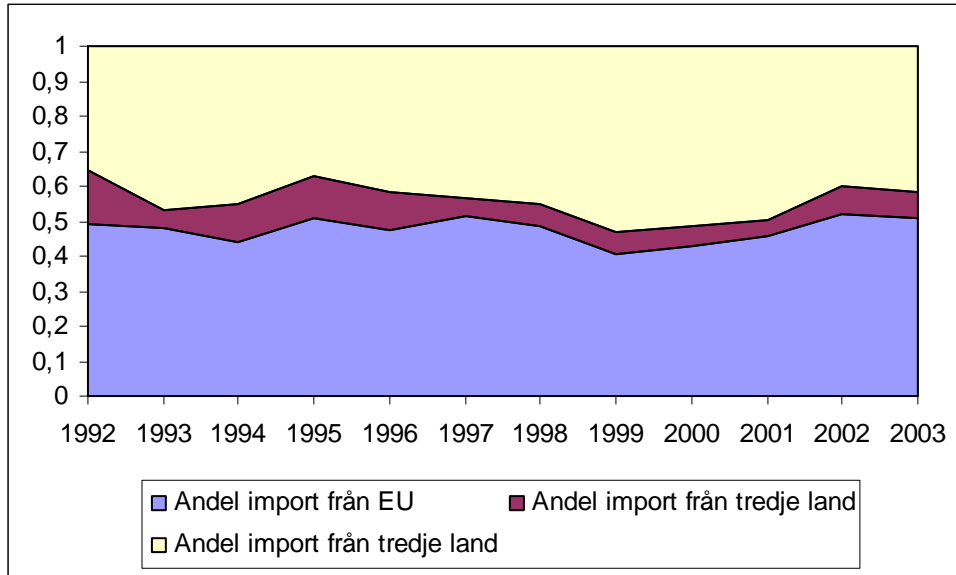

Lök

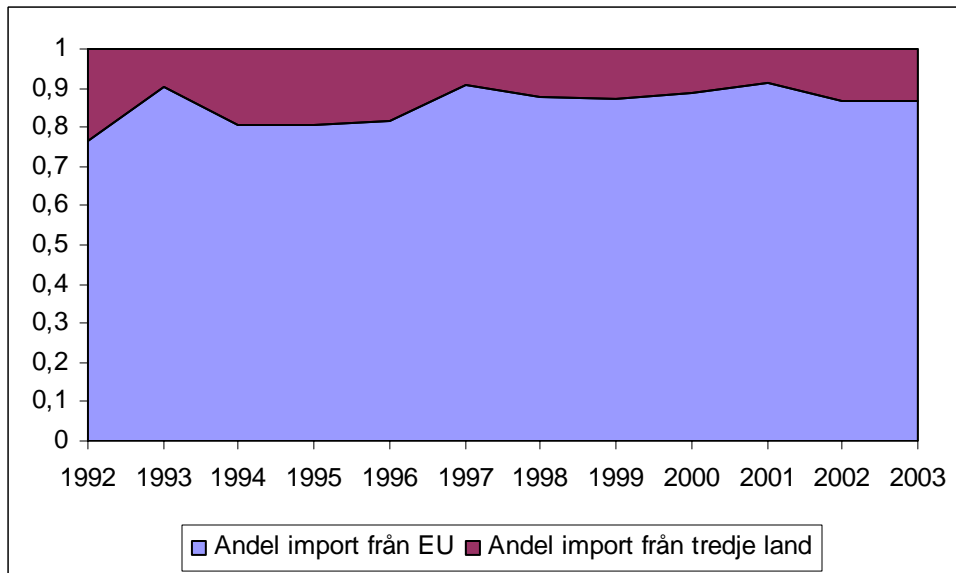
Tabell 14. Lök, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	17986000		94000		17892000	
1993	26381000		81000		26300000	
1994	28296000		350000		27946000	
1995	22099000	23690500	587356	278089	21511644	
1996	26501000		129846		26371154	
1997	24200000		280515		23919485	
1998	28000000		473198		27526802	
1999	38528000	29307250	228397	277989	38299603	
2000	39500000		314331		39185669	
2001	35300000		373085		34926915	
2002	25802000		383515		25418485	
2003	27000000	31900500	1091914	540711,3	25908086	
	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	32614000		24960000		7654000	
1993	30000000		27116000		2884000	
1994	34099000		27473000		6626000	
1995	36546456	33314864	29510375	27264844	7036081	6050020
1996	36576864		29783354		29783354	
1997	31267732		28402488		2865244	
1998	33811864		29632304		4179560	
1999	33651304	33826941	29338000	29289037	4313304	10285366
2000	36848912		32769000		4079912	
2001	34996028		31886707		3109321	
2002	38009944		32959187		5050757	
2003	36393312	36562049	31514000	32282224	4879312	4279826

Diagram 12. Total konsumtion av lök i marknadsandelar

Diagram 13. Import av lök i marknadsandelar

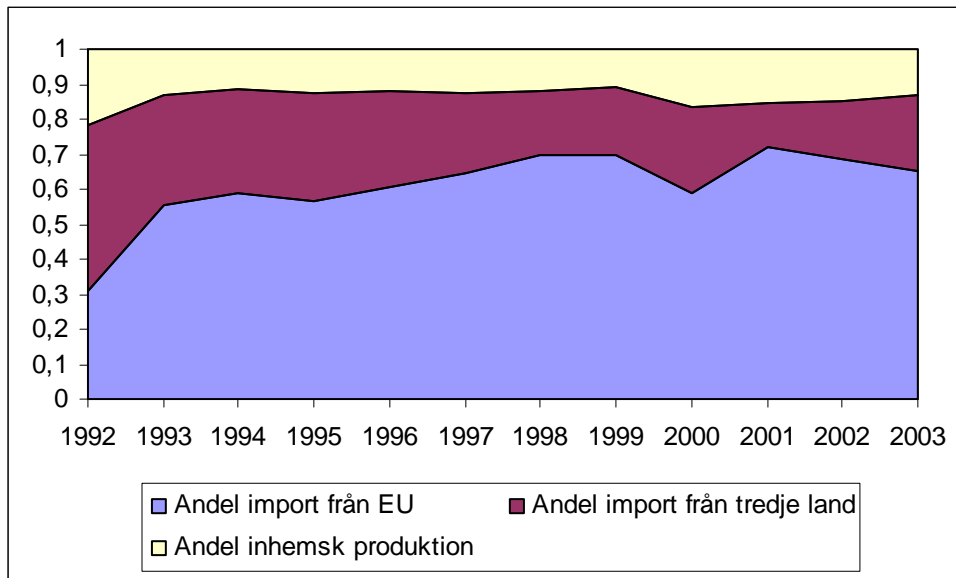

Frukt

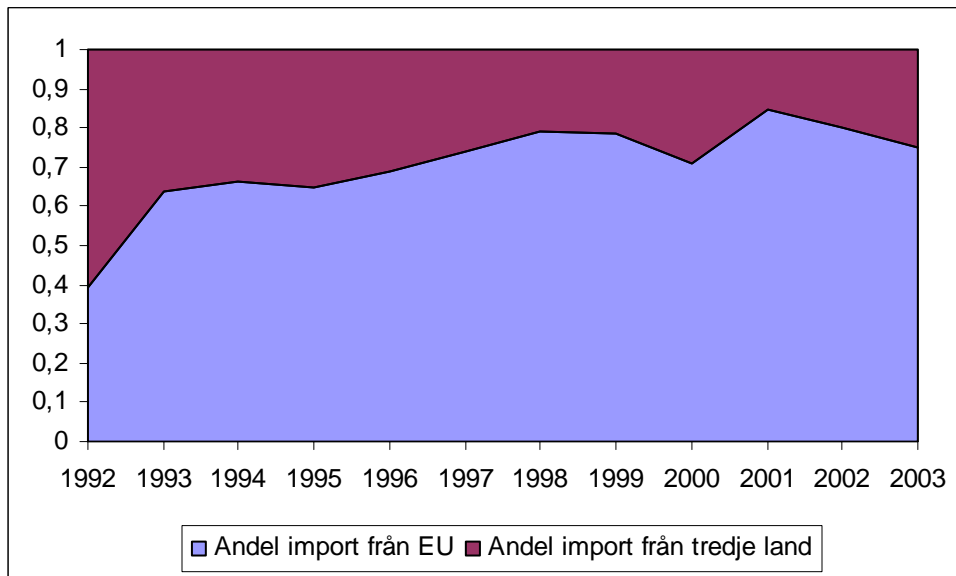
Tabell 15. Frukt, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	31523000		1409000		30114000	
1993	20712000		1877000		18835000	
1994	18494000		1929000		16565000	
1995	18096000	22206250	1584806	1699951,5	16511194	
1996	19000000		2234198		16765802	
1997	20900000		1924156		18975844	
1998	18600000		1744101		16855899	
1999	19749000	19562250	4930000	2708113,8	14819000	
2000	25812000		2164000		23648000	
2001	22500000		2485000		20015000	
2002	21093000		2062000		19031000	
2003	23200000	23151250	3269433	2495108,3	19930567	
	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	109564000		43112000		66452000	
1993	121816000		77938000		43878000	
1994	126397000		84125000		42272000	
1995	115042582	118204896	74397214	69893054	40645368	48311842
1996	121558889		84035206		37523683	
1997	131840963		97591306		34249657	
1998	124623374		98707175		25916199	
1999	122984494	125251930	96449874	94195890	26534620	31056040
2000	120023177		84882226		35140951	
2001	111548845		94513324		17035521	
2002	110953352		88959412		21993940	
2003	130061340	118146679	97854339	91552325	32207001	26594353

Diagram 14. Total konsumtion av frukt i marknadsandelar

Diagram 15. Import av frukt i marknadsandelar

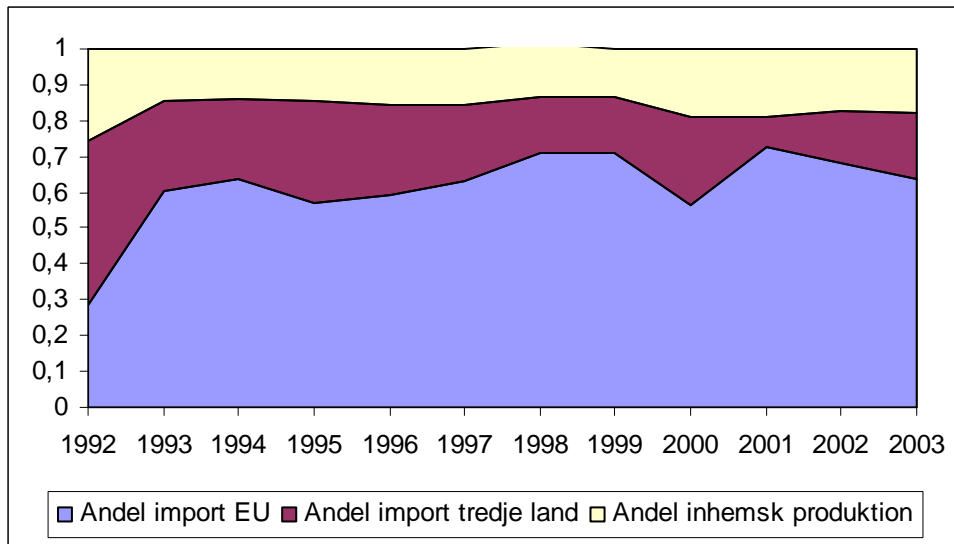

Äpple

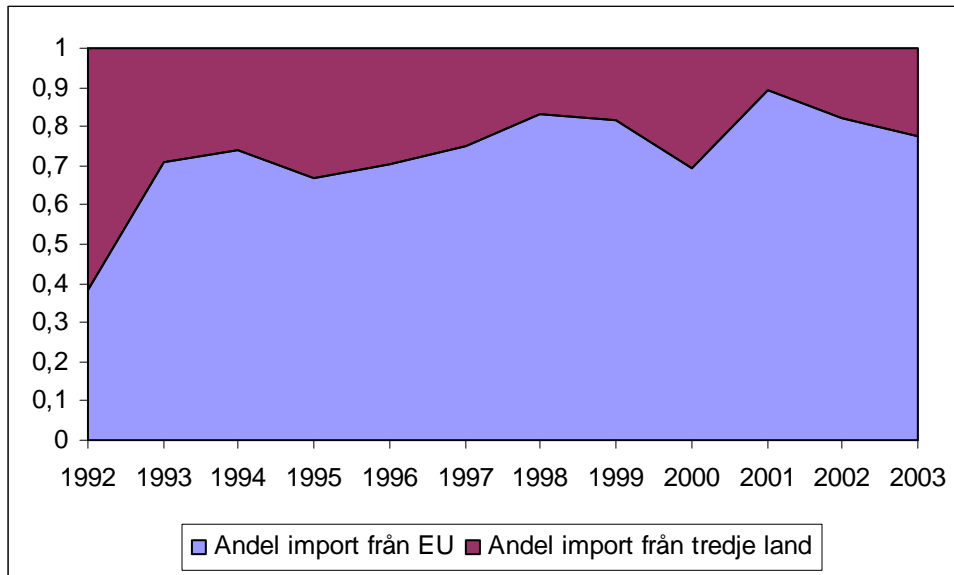
Tabell 16. Äpple, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	27363000		1024000		26339000	
1993	17562000		1727000		15835000	
1994	16836000		1592000		15244000	
1995	15999000	19440000	1383000	868600	14616000	
1996	17053000		1689000		15364000	
1997	19000000		1549000		17451000	
1998	16600000		1343000		15257000	
1999	18006000	17664750	4499000	2270000	13507000	
2000	21900000		1369000		20531000	
2001	19900000		1258000		18642000	
2002	18005000		921000		17084000	
2003	21500000	20326250	1448996	1249249	20051004	
	Import världen		Import EU		Import resten	
1992	75643000		29039000		46604000	
1993	91903000		64989000		26914000	
1994	93580000		69012000		24568000	
1995	84310552	86359138	56319000	54839750	27991552	31519388
1996	83373000		58654000		24719000	
1997	92178000		69306000		22872000	
1998	87769000		73001000		14768000	
1999	86934752	87563688	71035187	67999047	15899565	19564641
2000	87590576		60955000		26635576	
2001	79350000		70985000		8365000	
2002	80517936		66298937		14218999	
2003	92795000	85063378	72040000	67569734	20755000	17493644

Diagram 16. Total konsumtion av äpple i marknadsandelar

Diagram 17. Import av äpple i marknadsandelar

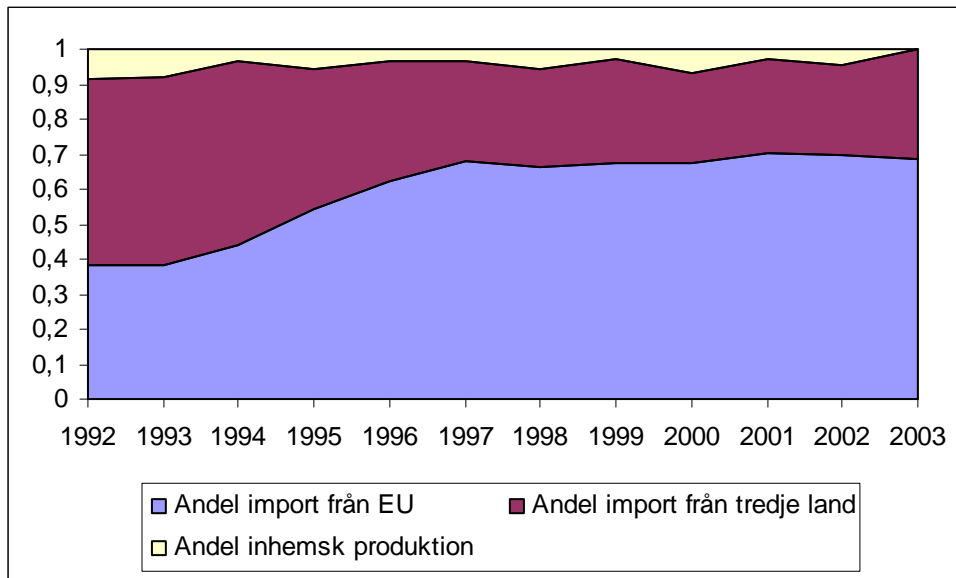

Päron

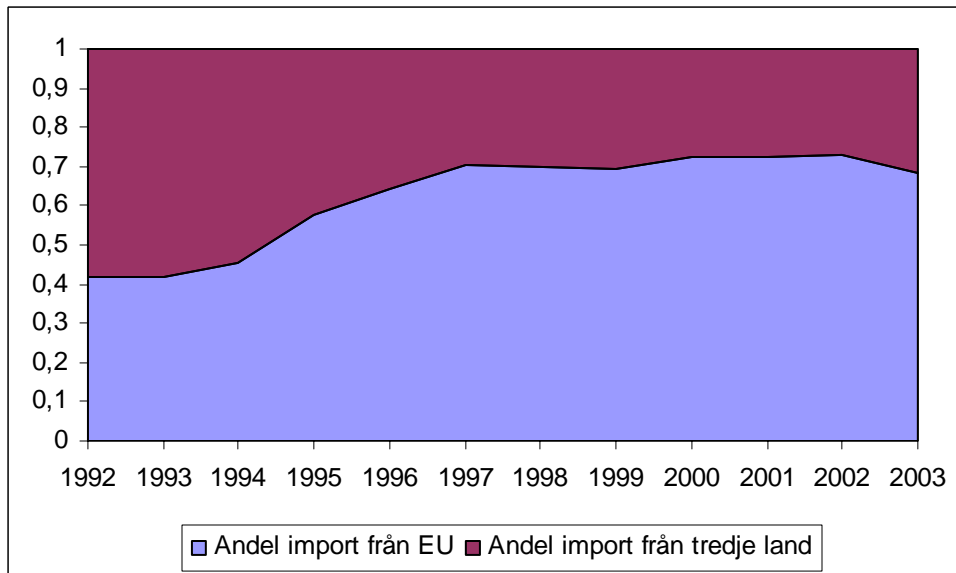
Tabell 17. Päron, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	3294000		368000		2926000	
1993	2593000		139000		2454000	
1994	1336000		326000		1010000	
1995	1867000	2272500	178972	252993	1688028	
1996	1281000		89304		1191696	
1997	1400000		114156		1285844	
1998	2300000		229000		2071000	
1999	1159000	1535000	129000	140365	1030000	
2000	2400000		260000		2140000	
2001	1300000		403000		897000	
2002	1972000		697000		1275000	
2003	700000	1593000	1060000	605000		
	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	30716000		12865000		17851000	
1993	27599000		11573000		16026000	
1994	29987000		13594000		16393000	
1995	28291000	29148250	16325000	13589250	11966000	15559000
1996	33681368		21679000		12002368	
1997	35185664		24800749		10384915	
1998	33473000		23462000		10011000	
1999	31803704	33535934	22089000	23007687	9714704	10528247
2000	27976000		20266000		7710000	
2001	28318124		20486125		7831999	
2002	25815664		18824249		6991415	
2003	33103028	28803204	22639027	20553850	10464001	8249354

Diagram 18. Total konsumtion av päron i marknadsandelar

Diagram 19. Import av päron i marknadsandelar

Plommon

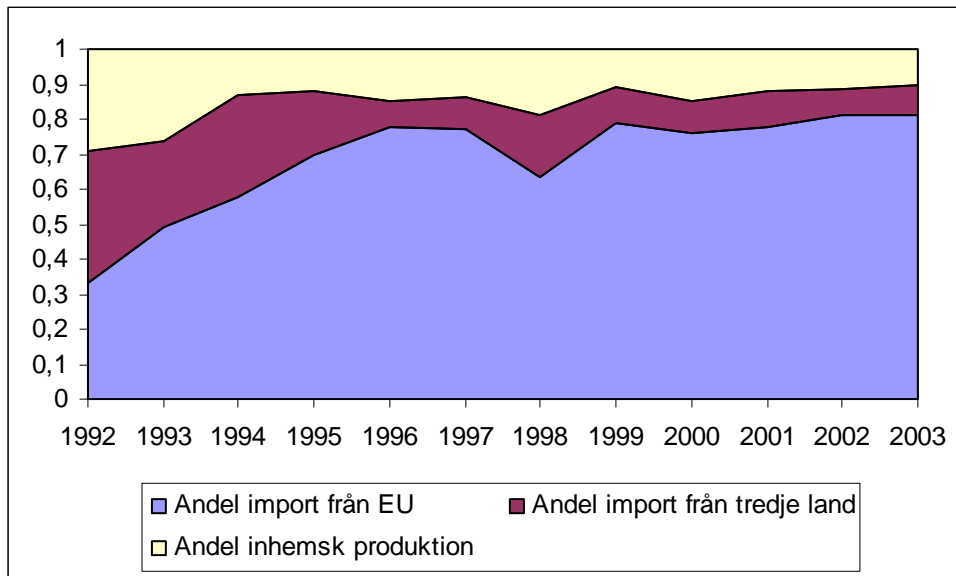
Tabell 18. Plommon, kilogram

	Produktion		Export världen		Produktion-export	
1992	809000		13000		796000	
1993	503000		5000		498000	
1994	290000		11000		279000	
1995	209000	452750	4425	8356,25	204575	
1996	557000		15707		541293	
1997	519000		0		519000	
1998	563000		29101		533899	
1999	388000	506750	18000	15702	370000	
2000	600000		19000		581000	
2001	400000		12000		388000	
2002	495000		66000		429000	
2003	400000	473750	57000	38500	343000	

	Import världen		Import EU		Import tredje land	
1992	1946000		903000		1043000	
1993	1380000		919000		461000	
1994	1872000		1242000		630000	
1995	1464191	1665548	1161000	1056250	303191	609298
1996	3037128		2778000		259128	
1997	3219687		2883687		336000	
1998	2271300		1787101		484199	
1999	3044000	2893029	2684000	2533197	360000	359832
2000	3330226		2978226		352000	
2001	2879499		2544199		335300	
2002	3235402		2973000		262402	
2003	3005187	3112579	2714187	2802403	291000	310176

Diagram 20. Total konsumtion av plommon i marknadsandelar

Diagram 21. Import av plommon i marknadsandelar

